

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Bukareška konferenca

V vzhodni Evropi se je zadnje čase vršila vrsta gospodarskih in političnih konferenc, počenši s sestankom Male antante v Strpskem Plesu, ki so pokazale, da se je težje evropske politike za enkrat pomaknilo proti vzhodu. Strpskemu Plesu je sledila sinajska konferenca, nato sestanek agrarnih držav v Varšavi, naposled balkanska konferenca v Atenah in sedaj zborovanje državnikov v Bukarešti.

Vsa ta posvetovanja so že rodila znaten uspeh. Iz kompliciranega omrežja političnih interesov in rivalitet so izluščila gospodarske vidike in potrebe, ki se ne vjemajo povsod s političnimi. Sedanjih gospodarskih položaj je pod pritiskom raznovrstnih nujnosti, med katere spada tudi nenadni pojav ruskega žita na evropskem trgu, postal nevzdržljiv, posebno za države, ki so revne na kapitalu, med katere prištevamo docela vse poljedelske države evropskega vzhoda. Čisto naravni obrambni čut jih je med seboj povezal. Potisnile so politična vprašanja v ozadje. Primat je prevzelo gospodarstvo ali boj za kruh v pravem pomenu besede.

Mi smo vedno bili mnenja, da bodo pogovori med temi državami vsaj spočetka tekli prav gladko in res, na nobeni izmed omenjenih konferenc od Sinaja do Bukarešta ni bilo slišati nobenega nesoglasja, ki bi bil motil harmonijo. Vsak predlog, ki je imel namen zaščiti poljedelskega producenta, je bil soglasno sprejet. Ustanovitve posebnih državnih izvoznih organizacij, ki bi se med seboj povezale v neke vrste agrarni vzhodnoevropski žitni sindikat, nadalje carinske zveze med posameznimi državami, stalne meddržavne agrarne konference, vse to je bilo sprejeto v soglasnem odobravanju. To je bila prva faza zbiranja ali organiziranja skupne fronte, kakor se je reklo.

Če enkrat rečemo fronta, potem moramo reči tudi proti komu. Tega pa do danes še nobena konferenca ni povedala, ker tudi ni mogla povedati. Vse takojmenovane agrarne države veže ena vsem skupna lastnost, namreč da so po pretežni večini poljedelske, da ali sploh nimajo, ali da imajo zelo slabo razvito narodno industrijo, da vsem primanjkuje obratnega kapitala, da ne rabimo besede, da so revne, ter da vse živijo od prodaje svojih poljedelskih pridelkov. One zato rabijo stanovitven trg, ki bo redno odjemal, kar bo njih zemlja rodila. Tega rednega in stanovitvenega trga pa ni, ker smo ga v političnem vrvenju zadnjih deset let pozabili organizirati. Na eni strani se nikdar ni resno računalo z možnostjo, da bo enkrat ruska zemlja začela roditi, na drugi strani pa se industrijske države vedno bolj prizadevajo, da bi svoje žitne potrebe kolikor mogoče krile iz pridelkov narodnega poljedelstva. Stavba, na katero smo v teku zadnjih deset let zidali, se torej mora podreti, kakor hitro bo ruska žitnica začela valiti svoje pridelke v Evropo ali ko bo ena ali druga industrijska država skrbila uvoz poljedelskih potrebščin.

In stavba se je res porušila. Agrarne konference so torej predvsem imele nalogo najti druga sredstva, s katerimi se bodo mogle v novem gospodarskem položaju agrarne države boriti za svoj gospodarski obstoj. Razumljivo je torej, da za to svrlo ne zadostuje soglasno sprejeta fronta, ampak da morajo priti na pomoč druga bolj konkretna sredstva. Ta sredstva lahko delimo v dve vrsti: organizacija pridelovanja in organizacija trga. Prva se mora izvršiti na teritorijih interesiranih držav, druga na ozemlju držav, ki bodo naše pridelke kupovale. To bi bila druga faza agrarnih konferenc, ki pa je le deloma dosežena, in h kateri tudi Bukarešta po našem prepričanju ni bistveno prispevala.

Organizacija pridelovanja bi zahtevala, tako mislimo, da si med seboj porazdelimo pridelovanje posameznih vrst poljskih pridelkov, ter tako odstranimo kaotično vsestransko udejstvovanje našega kmeta. Druga stopinja bi bila, da z državno pomočjo pridobimo stroške za naše pridelke pocenimo tako, da kmet ne bo trpel radi tega, a da bomo z večjim uspehom prišli na svetovni trg, četudi bi tam našli konkurenta. Tretja stopinja pa je, da izvedemo enako carinsko politiko za vse agrarne države glede izvoza poljedelskih pridelkov in seveda tudi lesa.

Šele potem bo mogoče misliti na fronto, to se pravi na organizacijo kupnega trga. Za enkrat so se vse agrarne konference, in tudi bukareška, vsled nujnosti, ki jo nalaga gospodarska kriza, pečale s tem pravzaprav zadnjim vprašanjem. Težave so se seveda takoj pokazale. Industrijske države, ki pridejo v poštev kot kupovalke, med seboj niso organizirane in po našem mnenju niti misliti ne smemo na to, da bodo v doglednem času, ker jih ločijo politična nasprotstva. Zato je izpeljava tiste malo nayne formule: mi vam odkupimo vaše industrijske pridelke, če nam vi odkupite naše žito, dejansko zelo težavna. Pokret, ki je spočetka izgledal širokopotezen, je torej za enkrat zadel na mrtvo točko. Konferenca v Bukarešti ni v tem pogledu prinesla nobenega novega spoznanja. Seveda sedaj še preostane možnost, da si mi kot agrarna država pomagamo s trgovinskimi pogodbami, ki bi nam v nasprotju z »načelom največje ugodnosti« priznale za naše pridelke posebne ugodnosti. To se zdi prej izpeljivo. Toda agrarni problem, s katerim se še bodo bavile konference, ne bo niti malo napredoval, če v svojih računih ne bomo resno upoštevali ruske zemlje, ki bo naša največja nasprotnica v bodočih desetletjih.

Tudi Cerkev jim hočejo vzeti

Gonja fašističnega tiska proti slovenščini v bogoslužju se nadaljuje
Sramotenje našega jezika — Samohotno razlaganje konkordata

Trst, 24. oktobra. Današnji »Piccolo« je v dolgem članku zopet napadel slovansko duhovščino v Primorju in kategorično zahteva, da se morajo vsa glavna opravila po cerkvah vršiti v italijanskem jeziku. »Piccolo« med drugim piše: V veliki večini cerkva gorisške in tržaško-koprške škofije pridigajo duhovniki v kraškem dialektu. To se godi tudi tam, kjer ga en del prebivalstva ne rabi in ne razume, ker je prišlo iz okoliških mest, ali iz drugih pokrajin Italije. (Tako mora »Piccolo« priznati, da so samo pri seljenci na Krasi in v Primorju Italijani ne pa domače prebivalstvo.) To so učitelji in učiteljice, uradniki, karabinjerji, železničarji in trgovci z družinami, ki morajo — po besedah »Piccolija« — doživljati ponižanje, da se z njimi postopa kakor s tujci na tujl zemlji in so v cerkvah oropani jezika svoje vere.

Tržaški list pravi, da je to neznosno položaj, kajti nele da se v cerkvi pridiga in katehizira v »kmečkem dialektu«, ampak »celo skupne molitve se opravljajo v domačem jeziku, ki jih glasno moli naprej duhovnik in mu odgovarja množica kmetov. Celo litanije niso pete v latinščini, ampak v hrupnem dialektu kraških gora.« Prav tako se razburja »Piccolo«, da se v cerkvi vrši slovensko petje in ne latinsko ali italijansko »kar navdaja z začudenjem vojake, katerim se zdi, da so sredi Balkana ne pa v Italiji«.

Za »Piccolo« je to »mučno in neznosno stanje, katerega je treba spremeniti in mu napraviti konec. Vprašanje je le, kako to izvesti. Hitro in z enim udarcem v vseh cerkvah obeh

škofij najbrže ne bi šlo.« Zato svetuje drug način poitalijančevanja cerkve. »Sprememba« se bo vršila sama ob sebi in postopoma in sicer s pomočjo novega rodu, ki bo izšel iz italijanskih škol in bo izpodrinil staro generacijo, ki bo nujno izumrla. Toda, da bo ta nova generacija znala v latinščini ali v italijanščini opravljati molitve in peti cerkvene pesmi, zato je treba, da se jih v šoli k temu vzgaja. Tu apelira »Piccolo« na patriotizem italijanskega učiteljstva v Primorju, na šolske vrtnarice in voditelje dopolavorstov, da naj povsod poučujejo otroke italijanskih cerkvenih pesmi in molitev. Kjer je italijanski duhovnik, pravi list, bo stvar lahko izvedljiva in brez vsakih težav. »Toda kjer je župnik navdahnjen z balkanskim čuvstvom, njem, učitelju ne ostane nič drugega, kakor potrpežljivo poučevati mladino in odrasle toliko časa, da bo prebivalstvo javno zahtevalo od cerkvenih oblasti, da se v obrednik uvede latinščina, oziroma italijanščina.«

Po zaslugi prefekta Dompierija, pravi list dalje, se bo v večjih krajih že sedaj vsako nedeljo darovala latinska maša s pridigo v italijanskem jeziku. K tej maši morajo priti tudi vsi šolski otroci. Tako torej slovenski otroci v Italiji ne bodo v cerkvi nič več slišali materinega jezika. Tržaški list ima drznost, da se pri tem sklicuje celo na določbe konkordata. 22. čl. konkordata namreč pravi: Škofje in župniki morajo biti italijanski državljani in morajo govoriti italijanski jezik. Po potrebi pa jim morajo biti dodeljeni pomoč-

niki, ki razven italijanščine razumejo in govorijo tudi jezik, ki je v kraju v rabi, da morejo nuditi versko pomoč vernikom v njihovem materinem jeziku kakor zahteva cerkev. Na podlagi tega konkordatnega člena sklepa »Piccolo«: »Torej konkordat zahteva, da je župnik Italijan in da govori italijansko. Torej ne nujno potrebno, da razume tudi dialekt, ki se v kraju rabi. Kjer se pa nahaja še staro prebivalstvo, ki se ne more drugače izraziti kakor v lokalnem dialektu, pa naj bo imenovan pomočnik, ki bo za slučaj potrebe lahko spovedoval v lokalnem dialektu in pridigal za stare kmete, ki se niso mogli več naučiti narodnega jezika.« V nadaljnjem zahteva »Piccolo«, da morajo tudi vse škofove okrožnice (pastirska pisma) biti v latinskem ali italijanskem jeziku.

»Piccolo« je zelo brezvestno in spretno dal konkordatu drug smisel, kakor ga ima. Konkordat pravi, da morajo škofje in duhovniki biti italijanski državljani. »Piccolo« pa pravi, da morajo biti Italijani, da bi se na tak način »čisto postavno in v smislu konkordata« lahko iz župnij odstranilo vse slovenske župnike, ki bi kvečjemu še mogli pastirovati tu in tam kot pomočniki (kaplani) italijanskih župnikov. Na proticerkveno gonjo fašističnih listov je Vatikan že zavzel odločno stališče in slovensko ljudstvo v vsej ljudski krajini pričakuje, da se bo s cerkvene strani vse storilo, da mu ne bo vzeta vsaj njegova narodna duhovščina, in da bo vsaj v cerkvi in spovednici slišal besedo v materinskem jeziku.

V Braziliji zmagala revolucija

Predsednik odstopil — Revolucionarji brez prelivanja krvi zasedli Rio de Janeiro — Novo vlado sestavil general de Castro

Rio de Janeiro, 24. oktobra. AA. Vlada je padla, predsednik republike je podal ostavko.

Rio de Janeiro, 24. oktobra. AA. Po demisiji predsednika so častniki vojske in mornarice izdali na ljudstvo proglas, v katerem pravijo, da mora tako vladna kakor vstaška stranka delati na to, da pride čimprej do mira. Poslali so zveznim in vetaškim voditeljem poziv, naj ustavijo sovražnost. V cilju sklepanja premirja naj vstahi in začasna vlada določila svoje pooblaščenec delegate.

Rio de Janeiro, 24. okt. AA. V brazilski revoluciji je nastopil danes senzacionalen preokret: odstopila sta zvezna vlada in sedanji brazilski predsednik Luiz. Pod generalom de Castrom je bila sestavljena provizorna vlada. Ta dogodek je javnost tem bolj presenetil, ker je bilo v inozemstvu splošno razširjeno mnenje, da se je revolucija ponesrečila in da se je vladni položaj zelo ojačil.

Davi je general de Castro, ki je doslej podpiral vlado, nenadoma pozval zvezni kabinet in predsednika, naj odstopi, da se prepreči nadaljnje prelivanje krvi in dolgotrajna državljanska vojna. Ker je imel general de Castro za seboj celokupno posadko mesta, je predsednik Luiz ob 9.40 odstopil. Kadeti in vojna mornarica so se takoj pridružili generalu de Castru. Državni udar je bil izveden brez najmanjšega prelivanja krvi. Ko se je novica o preobratu raznesla, je prišlo v Pernambuco in drugih brazilskih mestih do velikih demonstracij veselja. Nova vlada bo takoj razpustila kongres. Iz Londona poročajo, da je ta dogodek zelo ugodno vplival na brazilске vrednostne papirje. Brazilsko posojilo je za dve do tri točke naraslo.

Newyork, 24. okt. as. Državno skladišče v Washingtonu, ki je imelo prepoved, izvažati brazilski revolucionarni orožje, je do poldneva bilo brez vesti od svojega odposlanca v Rio de Janeiro.

Predsednik Washington Louis je odstopil, ko je slišal, da je prestopila garnizija mesta Copaca-

ba na revolucionarjem. Copacabana je bilo že porazišče vojaške vstaje pred kratkim časom in je to mesto velike važnosti, ker obvlada pristanišče Rio de Janeiro. Takoj, ko se je razširila vest o odstopu predsednika, so izjavili mornariški kadeti, da prestopijo k revolucionarjem. Rio de Janeiro so revolucionarji zasedli brez krvoprolitja. V mestu vlada popoln mir. V Pernambucu in v drugih mestih, ki so padla revolucionarjem v roke, je na cestah ljudstvo manifestiralo za revolucijo. V Pernambucu so bile banke in trgovine zaprte.

London, 24. okt. as. »Daily Telegraph« poroča o dogodkih v Rio de Janeiro in naglašja besede revolucionarjev, da so »zasedli glavno mesto z nekrvavim pučem«. Vladne čete, ki so se nahajale v drugih državah Brazilije, so se stavile takoj po odstopu predsednika, revolucionarjem na razpolago. Revolucionarji so bili izročili Washingtonu Louisu ultimatum, da naj odstopi do danes ob 10. Danes ob 9.40 je ta res odstopil.

New York, 24. oktobra. as. Politični položaj v Braziliji še nikakor ni jase. Glavni vodja revolucionarjev Vargas še nima zveze z generalom de Castro. Ne ve se še, ali se bosta oba moža sporazumela o nadaljnjem postopku. Vargas bo nadaljeval svoj pohod preko države Sao Paolo v Rio de Janeiro.

New York, 24. oktobra. AA. Iz Sao Paola poročajo, da je nastala v samem mestu revolucija proti zveznim oblastem. Vlada je morala radi napada množice izobesiti na vladno palačo belo zastavo.

Buenos Aires, 24. oktobra. AA. Iz Porta Allegra v Braziliji poročajo, da so revolucionarji pretrgali železniško zvezo med Riom de Janeiro in Sao Paolom.

Buenos Aires, 24. oktobra. AA. Vstahi so zavzeli trdnjavo Cruzeiro in s tem prekinili železniško zvezo med Rio de Janeiro in Sao Paolom.

Ministri v Sremski Mitrovici

Sedimo pri istem delu z istimi idejami

Belgrad, 24. okt. m. Na svojem agitacijskem potovanju so ministri gg. Frangeš, Maksimović in Kumanudi prispeli v Sremski Mitrovici, kjer so bili zelo navdušeno sprejeti. Tu so jim bile predložene številne želje in prošnje. Najprej je govoril minister za kmetijstvo Frangeš o kmetijski krizi, dr. Kumanudi pa o važnosti 6. jan. in 5. okt.

Končno je govoril prosvetni minister Boža Maksimović, ki je v svojem govoru tudi dejal, da je bilo v zadnjih 10 letih mnogo vlad, ki so bile po svoji osebni sestavi podobne današnji, ki so imele za člane ljudi iz vseh krajev naše države, iz vseh plemen in vseh prejšnjih strankarskih organizacij. Za razliko od teh vlad, ki so bile koalicijske vlade raznih političnih strank, smo stopili v to vlado kot posamezniki, sodelujoč z vsem pojmovanjem in z istimi težnjami pri enem in istem poslu.

V vlado nismo stopili kot zastopniki raznih političnih programov in kot zastopniki raznih političnih teženj. Nismo stopili kot je bil slučaj, da bi se vsak s svoje strani nekaj malega storil, da bi se potem razšli, marveč zato, da trajno in stalno delamo z istimi mislimi in pojmovanji in ne

gledamo na te razlike. Med politično skupino, ki sem ji pripadal, in ono, ki ji je pripadal Preka oziroma Kumanudi, so bila razna trenja. Sedaj sedimo pri istem delu in z istimi idejami.

G. Uzunović, g. Preka, g. Kumanudi, g. Srski, jaz in ostali vam lahko rečemo, da je čas, da vi vsi tako postopate prav tako vsi vaši osebni in strankarski prijatelji. Vi vsi morate iti po tej poti, da se zberete na skupnem poslu, kakor ste se danes zbrali na tem sestanku. To je dobra pot, na kateri je potrebno vztrajati. Ne smete nas več deliti in ne iskati več ne »vasega« ali »našega« človeka, marveč tisti, ki pride v Belgrad k Preki, lahko pride tudi k meni in opravi svoj posel. Tisti, ki je prišel h Kumanudiju, lahko opravi svoj posel pri Frangešu in obratno. To je tista pot, na katero so nas pripeljale mnogostevne žrtve, dokler ni prišlo do zedinjenja. To je pot, ki jo nalaga Nj. V. kralj in naš dobrobit.

Dunajska vremenska napoved. Vreme se bo nadalje poslabšalo.

Zborovanje srbske pravoslavne cerkve

Belgrad, 24. okt. z. V Sremskih Karlovcih že teden dni zaseda arhierejski zbor srbske pravoslavne cerkve in razpravlja o novi ustavi, ki jo mora izdelati na podlagi novega zakona o srbski pravoslavni cerkvi. Patrijarh Varnava je dal daljšo izjavo o delovanju arhierejskega zbora, ter je med drugim dejal, da je zakon o srbski pravoslavni cerkvi uredil odnose med pravoslavno cerkvijo in državo. S tem zakonom so postavljene meje med cerkvijo in državo. Zakon določa avtonomno cerkev. V kolikor daje država cerkvi podporo in materialno pomoč, v toliko se ji zadržuje vrh nadzorstvo nad uporabo teh materialnih izdatkov.

Cim bo zbor prejel ustavo, se bo ta predložila vladi v potrditev. Z ustavo se bo arhierejskemu zboru zadrževalo, da lahko podpiše uredbe in pravilnike. Glede materialne strani bo cerkev delala v sporazumu s samoupravnimi telesi.

Nato je patrijarh govoril o reformi statusa pravoslavnega svečenstva in pravi, da se z ustavo pred vsem določa materialna zagotovitev, da lahko svečenstvo vrši svoje posle čimbolj uspešno. Prav tako ustava določa enotno šolsko izobrazbo pravoslavnega duhovništva. Poleg teološke fakultete v Belgradu se bo za višje duhovništvo ustanovila še duhovna akademija, po zgledu predvojne ruske duhovne akademije.

Posebna pozornost se bo posvetila redovniškim reformam. Z reformo kolektarja se arhierejski zbor ne bo bavil, ker bo o tem sklepala vseljona pravoslavna konferenca, na kateri bo srbska pravoslavna cerkev stavila svoje predloge.

Zanimivo je tudi, da se je arhierejskega zbora udeležil tudi arhimandrit Kobiljak Aleksije, kot voditelj posebne delgacije podkarpatskih Rusov v kolikor so pravoslavni. Kakor znano, spadajo pravoslavni podkarpatski Rusi pod jurisdikcijo srbske pravoslavne cerkve, od katere dobijo veliko podporo.

Min. Flandin v Ankari

Ankara, 24. okt. AA. Po obedu, ki ga je turški minister za gospodarstvo priredil na čast francoskemu ministru za trgovino Flandinu, je g. Flandin ob 16 obiskal predsednika turške vlade Izmet pašo.

Ankara, 24. okt. AA. Minister Flandin je posetil danes dopoldne turškega ministra za gradnje.

Stavka kovinarjev grozi celi Nemčiji

Berlin, 24. oktobra. as. Dogodki v Berlinu radi spora med delodajalci in delavci kovinske industrije postajajo po večerajšnjih brezuspešnih pogajanjih v delovnem ministrstvu za nemško gospodarstvo vedno bolj kritični. Ako ne pride v zadnjem trenutku do sporazuma, je pričakovati, da se bo stavka razširila na celo Nemčijo. Delovno ministrstvo se trudi na vse načine, najti novo podlago za nadaljnja pogajanja. Dogodki vedno bolj dokazujejo, da ne gre več za lokalne zadeve.

Berlin, 24. okt. AA. Številno brezposelnih je v zadnjih dveh tednih naraslo za 112 tisoč. V Nemčiji je trenutno 3.176.000 brezposelnih.

Doumergue se vrnil

Toulon, 24. okt. AA. Semkaj je prispela iz Maroka križarka »Colbert« s predsednikom francoske republike Doumergom na krovu. Spremljal sta ga ministra za mornarico in vojsko.

Trgovina s patriotizmom

Jugoslovanski Lloyd od 24. oktobra pri-
maša uvidnik, ki ga zaradi zelo interesantnih
ugotovitev v celoti ponatiskujemo:

Zagreb, dne 25. oktobra. Vsi, ki poznajo naše
ljude, naše kraje in naše prilike ne samo od
danes, ampak še nekaj decenij nazaj, in ki
svoji vsa ta leta niso imeli nikakih ambicij, da
bi svoje sposobnosti dokazali s svojimi lastni-
mi, še manj pa s tem, da bi trgovali s patriotiz-
mom, morajo vsaki dan ginevati od začudenja,
ko vidijo in slišijo, kakšni tipi so priplivali na
javno površje. Naravno ni neverjetno je, žalostno
in komično, kakšni ljudje vendar morejo danes
v družbi, v gospodarstvu, v časopisu in pri pa-
triotičnih organizacijah igrati vodilne vloge.
Aktorstvo je narodni pregovor, ki pravi, da ta-
krat, ko reke naraščajo, smetje plava na po-
vršju, resničen, vendar je žalostno in smešno,
da se aktualnost tega pregovora pri nas še ved-
no ni zmanjšala.

Ene izmed najbolj ogabnih pojavov je povojne
razburkanosti, ki na vsak način trgovina s
patriotizmom, o kateri vedo njeni predstavniki
povedati, da je zelo plodonosna in da obstoji
za njo kljub veliki konkurenci izvestna kon-
junktura. Včasih so bili srbstvo in hrvatstvo ko-
losalni pridelki za trgovino s patriotizmom.
Kdo so bili ti trgovci in kakšni so bili, to dimes
vsakdo ve. Moral je priti 6. januarja, da se je
budi te trgovine napravil kotur.

Dozdeva se pa, da so ti trgovci s patriotiz-
mom zelo gibčni kot mačke, ki se vedno nja-
mejo na novo, kamorkoli jih vrže. To na lep
način ugotavlja »Sarajevska Pošta«, ki pod na-
словom »Komerijalni Jugoslavlani« piše med
drugim tudi sledeče:

»Mi živimo v dobi komercijalizacije. Vse se
postavlja na poslovne temelje, vsak račun, ko-
liko dividend bo mogel dobiti s toliko in toliko
procenti. Naravno je, da so se v tej gospodarski
borbi tudi naši ljudje, ki so prišli na idejo,
da komercijalizirajo tudi jugoslovansko misel.
Kot gobe po dežju se pojavljajo trgovski agenti
z jugoslovansko idejo. Naenkrat se pojavi kak
novoplameč Jugoslovani, z velikanskim zano-
som povečava jugoslovansko idejo in se bje
na prsi. Govori, da je že vedno bil tak, a v
mislih ima kakšno državno službo ali kakšno
sinikuro. Pogledajte sedaj drugega, ki bo vnovič
svoje jugoslovansko s kakšnim velikim kredo-
m ali proti sanaciji kakšnega propalega zavo-
da ali podobno. In tako se javlja drug za dru-
gim, enkrat s tem drugič z drugim poslom, ka-
teremu bi bilo potrebno pomagati v imenu ju-
goslovanstva. Vsi ti hočejo čisto naravno biti vo-
ditelji ali vsaj na vodilnih mestih, samo za božjo
voljo ne kje doli na kakšnem priprostem mestu,
ker to bi ne odgovarjalo več njihovemu visoke-
mu položaju recte njihovim trgovskim inte-
resom.

Zato mora proti komercijalizaciji jugoslo-
vanstva nastopiti vsa naša pošena jugoslovans-
ka javnost. Jugoslovanska ideja bo samo tedaj
koristila naši državi in našem narodu, če bo
razpolagala z iskrenimi in ne licenciranimi hi-
navskimi prepagatorji, in če jo zamislimo s čis-
tim in iskrenim srcem.

Takih in samo takih Jugoslovancov potreb-
jemo. Komerijalni Jugoslavlani bodo dovedli
narod in državo v moralni in materialni ban-
kerot.

K temu pristavlja Jugoslovanski Lloyd:
Mi vse to podpisujemo in naglašamo, da je že
skrajni čas, da trgovina ostane prava trgovina
in da patriotizem neha biti sinonim za kone-
sije, za dobave, za provizije in za sinekure ali za
kakršnakoli druge nezastužene dohodke. Mi ne
smemo dovoliti, da se na račun jugoslovanstva,
narodnih idealov in svetinjske pravice trgo-
vinski posli, ki nimajo s patriotizmom ničesar
opraviiti, razun da nanj mečejo senco nezaup-
ljivosti pri onih, ki ne znajo razločevati pravo
od krivičnega.

Trgovina s patriotizmom ni segla samo po
gospodstvu, po bankah in industrijah, po grad-
benih naročilih, po koncesijah in dobavah, ona je
našla velikansko polje udejstvovanja tudi v
časopisu. Kot gobe po dežju rastejo sedaj Bog
ve kakšni časopisi z bučnimi jugoslovanskimi
programi. Ti časopisi in ljudje, ki jih izdajajo,
stanejo težke milijone. Kdo plača vse to? Zopet
plačajo gospodarski krogi, na kojih blagajne se
navadno pod kakšnim patriotskim geslom ape-
lira. To plačajo posredno ali neposredno, kakor
je puč odvisno od taktike, katero so ubrali ti
trgovci s patriotizmom in njihovi mnogovrstni
pomagali.

Zadnje čase so naši industrijalci, trgovci in
bankirji prejeli cirkularne dopise od nekoga
»Zavoda za nacionalno propagando« v Zagrebu,
Radišina ul. 1. V tem dopisu se pozivljajo, da
maj s svojimi inserati podpirajo ta zavod, ki je
ustanovljen po 6. januarju in ima namen, da
propagira odresilne ideje »Manifesta«. Ta zavod
navaja, da je lani izdal brošuro v 300.000 izvo-
dih. Letos pa da namerava izdati knjigo »Za
kralja in domovino« v 100.000 izvodih, kjer bo
opisoval delo vlade in drugih narodnih in go-
spodarskih odličnikov, ki so si splehli zaslug
za narod. Za enostranski inserat zahteva 3000
dinarjev.

Ti trgovci s patriotizmom so najbolj krivi,
da časopisje, ki ima za seboj desetletja pošte-
nega in koristnega dela, ne more na postaven
način priti do inseratov, ker trgovci naslednje
temu izsiljevalcem in jih drago plačajo, koristi
pa ne prinesejo ne sebi ne državi ne časopisu.

Mi smo mnenja, da bi vsa pošena javnost
morala nastopiti proti tej trgovini s patriotiz-
mom, katere ne bomo več mogli dolgo pre-
našati.

Alsdorška katastrofa

Aachen, 24. okt. as. V pretekli noči so se
nadalejevala reševalna dela v Alsdorfu. V jami
našli nikakih mrtvih rudarjev več. Posvetovalja o
organizaciji skupnega pogrebne spreveda so se
danes končala. Pogreba se bo udeležilo več deset-
tisoč ljudi in je zaradi tega potrebna obširna orga-
nizacija. 200 brezposelnih kopile, na pokopališču
v Aachnu grobove. Visti, da bi se bilo pomere-
čilo 25 reševalcev, se demantirajo.

Berlin, 24. okt. AA. Jutri bo pogreb nesreč-
nih žrtv rudniške katastrofe v Alsdorfu. Pokopa-
ni bodo v skupen grob. Ob 10 dopoldne bodo
razvešene po vsej Pruski zastave na pol droga in
bodo zvonili zvonovi. Za ta dan so odgovarjane v
vse Nemčiji vse predstave in zabave. Pri pogre-
bu bodo zastopali zvezno in prusko vlado vodilni
ministri. Danes je predlagala komunistična stran-
ka v državnem zboru, naj se preide vzkroke te
katastrofe in v bodoče prepreči ponovitev takih
žalostnih dogodkov.

Zagrebska vremenska napoved. Oblačno. Ne-
padne plohe. Hladno.

Kakšno je fašistično gospodarstvo

Senzacionalne izjave ameriškega publicista — 800 bank skrahiralo
Lloyd Georges proti fašizmu — „Abasso la Jugoslavia“

New York, 18. okt. (Izvirno poročilo »Sloven-
ec«.) Po Zedinjenih državah fašistična Italija ne
uživa več dobrega glasu. Vsi večji njujorški listi
so že poslali svoje posebne dopisnike v Italijo, to-
da nobenemu se do sedaj še ni posrečilo prodreti
tako globoko v notranjost gospodarskega polo-
žaja kot pa M. Georgesu Seldesu, ki je bil več let
dopisnik »New York Herald« in »Chicago Tribu-
ne« in ki sedaj priobčuje v »Minneapolis Tribu-
ne« svoje utise o fašistični Italiji. Vse ameriško
časopisje ponatiskuje njegovo fašistično finančno
statistiko, ki presega vse domneve, ki smo jih
sploh kdaj mogli imeti o položaju, v katerem se
nahaja Italija.

»Italija«, tako piše Seldes, »uporablja fanta-
stične vsote za svojo propagando v inozemstvu.
Po informacijah, ki sem jih dobil, troši Italija v
ta namen 300 milijonov lir letno. Dve milijardi lir
gre vsako leto za vzdrževanje orožništva in šest
fašističnih milic ter za notranjo špijonažo, strašna
vsota, ki bi lahko ostala ljudstvu na razpolago, če
bi ne bilo potrebno z vsemi sredstvi vzdrževati
režima, katerega ljudstvo noče. Italija je doslej
živela od denarja, ki so ga ji pošiljali italijanski
emigranti, nadalje od turistov in trgovcev. Vse se
suši, vse gineva. Italijanski emigranti so prej let-
no pošiljali do 700 milijonov lir, sedaj je ta vsota
padla na 180 milijonov.

»Če pogledamo na italijanske hranilne vloge,

vidimo isto podobo. Leta 1925. je v vsej Italiji
bilo 787 milijonov lir hranilnih vlog ter 548 mili-
jonov izplačil, leta 1927. 178 milijonov vlog in 822
milijonov izplačil.

»Od leta 1923. pa je Italija dobila samo v
Zedinjenih državah 600 milijonov dolarjev (80 mi-
liard Din) posojila, o katerem ni več ne duha ne
sluha. 800 bank in kreditnih ustanov je propadlo
in Mussolini zakriva ta položaj s tem, da prisilno
zahteva od vseh bančnih zavodov redno izplače-
vanje dividend, kakor so bile leta 1925. »Gazetta
Ufficiale« od 21. marca 1930. priznava 466.231
brezposelnih. Če pa pomislimo, da je Mussolini
prisilil vse tovarne, da morajo zadržati tudi brez-
poselne delavce, potem pridemo na številko 800
tisoč, ki predstavlja resnično brezposelnost v
Italiji.

»Jaz sem se velikokrat razgovarjal z vodilni-
mi gospodarstveniki in tudi s člani Dawesove in
Youngove komisije. Nobeden ni ni mogel razlo-
žiti misterija italijanskega proračuna. Francoski
ekonomist Valois se je trudil razumeti italijanski
proračun ter naposled obupal z vzklikom: »a
clown's budget« (proračun klovnov). Vladni pra-
račun izkazuje javen dolg v znesku 88 milijard lir
in priznava samo 400 milijonov lir letnega deficita.
Tega misterija doslej noben gospodarstvenik ni
mogel razločati. Razni ekonomisti so nadalje
izračunali, da znaša škoda, ki jo je povzročila sta-

bilizacija lire na gospodarsko lažnivi bazi 19:25
proti dolarju, 3 in pol milijarde lir. Stroški za
vzdrževanje posebnega zbora črnih milijonikov so
proračunani na letnih 150 milijonov lir. To števil-
ke povedo več o dejanskem gospodarskem polo-
žaju fašistične Italije in o njeni bodočnosti kakor
pa vsako kritiziranje idejnega fašizma. Kadar bo
položaj postal nevarno življenjski, bo moral fašistični re-
žim ali odstopiti ali bo pa napravil kak obupen
korak.

London, 24. okt. os. Bivši angleški ministrski
predsednik Lloyd George je v svoji izjavi dopis-
niku argentinske »Nacion« izpovedal, »da se ho-
lašizem moral razkrožiti vsled napak, ki jih ne-
presta delo, in vsled svojega absurdnega gosa-
darstva. Španija je gospodarski krh preživela
mirno. Diktatura je zgineła brez krvoprelitja. To-
da Mussolini ni istega kova kol je bil Primo de
Rivera. Za njega ostane vojna zelo zapeljivo sred-
stvo za izhod iz finančnega labirinta. To sredstvo
včasih učinkuje, včasih pa tudi ne. Ko je nedavno
Mussolini poloval po severni Italiji in je v Milanu
na Stalnem trgu govoril pred 100.000 fašisti, so ga
množice prekinile s klici: »Dol s Francijo!« Mus-
solini je nato takoj prekrenil svoj govor in na-
meril na Dalmacijo, nakar so množice takoj za-
vpile: »Abasso Jugoslavia!« (Dol z Jugoslavijo!)
To so nevarni klici in teh se Evropa boji, zato,
ker se boji za mir.

Poroka kralja Borisa

Sofija, 24. okt. AA. O priliki poroke kralja
Borisa s princeso Giovanno bo pošna uprava iz-
dala znanke s slikami obeh.

Rim, 24. okt. AA. Princi in člani kraljevskih
domov, ki se bodo udeležili poroke bolgarskega
kralja Borisa s princeso Giovanno, prispejo v
Assisi s posebnimi vlaki. Po poročnem opravilu v
zgornji baziliki se bosta novoporočena napotila
v spodnjo baziliko, kjer bosta pomolila na grobu
sv. Franciška. Po kosilu v intimnem krogu bo od-
potoval kralj Boris s svojo mlado soprogo ob 15.30
naravnost v Ancono, kjer se bosta vkrcala na ladjo
»Ferdinand«. Ladjo bodo spremljale torpedovke.

V Varni bosta mlada poročena sprejela z
velikimi slovesnostmi.

Bolgarski banki za poljedelstvo in za zadruge
bosta izročili mladi bolgarski kraljici Giovanni po-
ročno darilo v znesku 5 milijonov levov.

Assisi, 24. okt. as. Mesto sv. Franciška je v
praznični obleki in se pravi, da mrljčno na po-
roko bolgarskega kralja Borisa z italijansko prin-
cesinjo Giovanno. Voške gošbe vabijo, istotako
vidi na vsakem koraku voake v paradnih uni-
formah. Inozemske deputacije spremajo na ko-
lodvoru. Jutri dopoldne prispeta dvoirna vlaka.
Mladi poročni par bodo spremljali trije regimenti
vojaštva. Poroka se bo vršila v zgornji cerkvi.

Rim, 24. okt. as. Danes dopoldne je prispel
v Piso bivši bolgarski kralj Ferdinand. Na kolod-
voru so ga pričakovali italijanski kralj Viktor
Emanuel, bolgarski kralj Boris, princesinja Gio-
vanna in princ Ciril.

Monarhija ni republika, ljubite Španijo!

Kralj Allonz navdušeno sprejet med ljudstvom

Madrid, 24. okt. fr. Oficielni Presbivo po-
ročja, da je kralj Allonz odklonil vsako spre-
mitvo svojih ministrov v Camorra, kjer je otvoril
novo električno centralo. Kralj Allonz se je ob
tej priliki pokazal svojemu ljudstvu ter imel tudi
dva govora, ki sta bila navdušeno pozdravljena od
preprostega ljudstva, ki je vladarja obdajalo.

V svojem govoru pri otvoritvenih ceremonijah
je pozval vse domoljube naj delajo in naj ljubijo
Španijo. »Ne menite se, če je monarhija ali repu-
blika, v prvi vrsti je Španija in Vaša domovina,

Vendarle moratorij

Ostri ugovori francoskih listov

Pariz, 24. oktobra. fr. Pariški dopisnik »Ti-
mes« poroča: svojemu listu, da francoski vladi
sicer ni ničesar znanega o kakšnem načrtu za pre-
kinjenje plačevanja nemških reparacij, vendar pa
obstoji možnost, da bo nemška vlada v najkraj-
šem času za moratorij zaprosila. Francoska vlada
vztraja pri tem svojem mnenju kljub vsem deman-
tijem, ki so bili tozadevno izdani od ameriške vla-
de ob priliki obiska dr. Schachta v Washingtonu.

»Havast« poroča, da je ameriški veleposlanik
Walter Edge nenadoma odpotoval v Washington in
sicer na poziv svoje vlade. Listi pripominjajo k
temu, da ga je poklical predsednik Hoover, da
mu poroča o učinku, ki bi ga napravila na Francijo
predlog, da za dobo pet let Amerika ne bo pohi-
rala nikakih obresti za svoje dolgovce od evrops-
skih zaveznikov večlet. To zopet dokazuje, trdijo
listi, da so se pogovori med dr. Schachtom in ame-
riškimi finančniki gibal okrog vprašanja morato-
rija. Morebiti bo Amerika le spoznala, da je plače-
vanje vojnih dolgov najbolj odgovorno za sedanji
kritični položaj svetovnega gospodarstva.

Pariz, 24. oktobra. fr. V političnih in finan-
čnih krogih vlada veliko zanimanje za potovanje
ameriškega poslanika v Washington. Poslanik je
pred svojim odhodom imel daljše pogovore s pre-
sednikom vlade Tardieuom. O razgovorih med
obema državnikoma sicer ni nič znano, vendar se
domnava, da je ameriški diplomat predložil načrt

o »spletnih počitnicah«, katere bi predsednik
Hoover dovolil svojim evropskim upnikom, pod
pogojem, da bi Francija tišti denar ne porabila
za svoje oboroževanje; Francoski politiki smatrajo
ta predlog za nesramnega, ker izgleda kakor da bi
Francija bila res militaristična država in bi se
morala postaviti pod varstvo mednarodnega kapi-
tala. Francija sicer težko plačuje svoje obresti,
toda ona bo nosila svoje breme, a hoče ga nositi
častno.

Socialistično časopisje se je začelo temelji-
to baviti s tem načrtom, vendar njihovo mnenje v tem
vprašanju ni uterodajno, ker se jim očitno, da bi
radi »upravljal blagajno, v katero drugi nosijo
svoje prihranke«. »Excelsior« ki ima zelo tesne
zveze s francosko državno banko, priobčuje danes
članek, v katerem jasno izpoveduje, da Francija
ne mara od Amerike nobenih miloščin, da bo po-
šteno plačevala svoje dolgovce, a tudi zahtevala,
da se ji plačajo redno in vsotno obresti za njena
posojila. »Intransigeant« poudarja, da je dr. Schacht
šel manevrirati v Ameriko. Kako more Nemčija
trditi, da je rečna, ko pa je njen sedanji izvoz že
prezrget predvojnega in ko so davčni dohodki so-
razmerno višji od dohodkov leta 1914. Francija
ne bo zahtevala nobenih olajšav in tudi nobenih
olajšav drugim ne bo dovolila, zato ker niso po-
trebne.

Serum proti influenci

London, 24. oktobra. p. Angleški učenjak
Wellington je iznašel serum proti influenci. Naj-
težjo influenco je moči s tem serumom ozdraviti
v par urah.

Polaganje vencev na grob neznanega vojaka naj preneha

London, 24. okt. p. Angleška vlada je s po-
sredovanjem svojega diplomatskega zastopnika v
inozemstvu zaprosila vse vlade, da se preneha s
polaganjem vencev na grob neznanega junaka, ka-
kor je to do sedaj bil običaj. S tem hoče angleška
vlada z ozirom na bližajoči se dan svetovnega
mira izbrisati tak spomin na svetovno vojno. —
Smatra se, da bodo vse tuje oblasti sprejele ta
predlog angleške vlade simpatično.

Začasni učbeniki na srednjih šolah

Belgrad, 24. oktobra. AA. Na podlagi mišlje-
nja glavnega prosvetnega saveza je minister za
prosveto odobril knjige, ki se smejo uporabljati
kot začasni učbeniki zasebnih izdaj v srednjih šo-
lah, dokler ne bodo sprejeti učbeniki državnih
izdaj. Odobrene knjige so te-le:

Evropa, z zemljepisno štanko, atlantom in
karto Jugoslavije, ter Zemljepisna štanka Todorja
Radivojevića, pomočnika ministra prosvete v
pokoju;

Primeri iz srednjeveške književnosti (Du-
brovnik, Dalmacija, Bosna) Svetozarja Matića;

Fizika za nižje razrede srednjih šol dr. Sve-
tomirja Ristića;

Francoska štanka, drugi razred, Boždarja
Dimića;

Osnovni zemljepis za prvi razred srednjih šol
z zemljepisno štanko, atlantskimi kartami izven
evropskih kontinentov in za drugi razred srednjih
šol zemljepisna štanka in atlantne karte g. To-
dorja Radivojevića, pomočnika ministra za pro-
sveto v pokoju;

Učbenik češkoslovaškega jezika, spisov F.
Žpevek, priredil prof. Oražen, v izdanju Jugoslo-
vanske knjižarne v Ljubljani;

Anorganska kemija za višje razrede srednjih
šol Mlake Prezija.

Razen tega je minister za prosveto na pod-
lagi mišljenja glavnega prosvetnega saveza odobril
zemljepisni atlant za gimnazije in druge šole
dr. Vladimira Marinkovića, tretja izdaja, toda pi-
satelj je dolžan, da mu takoj doda novo admini-
stracijsko karto kraljevine Jugoslavije, razdeljene
v banovine. Novo izdajo zemljepisnega atlanta je
pisatelj dolžan predelati po navodilih referen-
sov glavnega prosvetnega saveza in ga predložiti sa-
vezu v pregled in oceno. Založnik karte je dolžan
znižati ceno temu delu s 50 na 40 Din.

Pred VZS

Belgrad, 24. okt. z. Vrhovni zakonodajni svet
je prejel od ministra za socialno politiko načrt
pravilnika o poslovanju zdravstvenih naprav, o
cepljenju proti steklini, o plačevanju pristojbin za
delo in proizvode kemijskih zavodov. Zakonski
načrt o zdravstvenih specialistih za bolezni v ustih
in zobeh, načrt pravilnika za pobiranje nalezli-
vih bolezni, o pobujanju malarije. Prosvetno mi-
nistristvo je predložilo zakonski načrt o gledali-
ških. Gozdarsko ministristvo zak. načrt o spre-
membah gozdnega zakona. Gradbeno ministristvo
zakonski načrt o izbabi vodnih sil.

Belgrajske vesti

Belgrad, 24. okt. AA. V glavni carinarnici v
Zagrebu je postavljen za zvanika Anton Morel
iz Maribora.

Belgrad, 24. okt. AA. Jutri dopoldne bo imel
svoje sejo upravni odbor Narodne banke. Razen
tekoćih zadev in administrativnih poslov pride lo
na jutrišnjo sejo v pretes tudi prošnje za posojila.

Belgrad, 24. okt. AA. Z ukazom Nj. Vel. kra-
lja na predlog ministra zunanjih zadev in v so-
glasju s predsednikom ministrskega sveta je po-
stavljen za častnega konzula kraljevine Jugosla-
vije v Haarlemu na Holandskem Joseph Hubert
Dupont, direktor bank.

Belgrad, 24. okt. m. Izšel je pravilnik za iz-
vrševanje zdravniške službe pri bratovskih bla-
gajnah. Zdravniška služba se deli na upravno in
na kurativno. Pravilnik vsebuje dolžnosti in po-
sele zdravnikov, zlasti glede zdravljenja članov in naj-
novih družin.

Brezposelnost v Avstriji

Dunaj, 24. oktobra. as. Brezposelnost v Av-
striji stalno narašča. Po uradnih podatkih je bilo
1. oktobra v Avstriji skupno 174.896 brezposelnih,
ki so uživali javno podporo, od teh samo na Du-
naju 72.474. Ako se prištejejo oni delavci, ki ne
uživajo nikakih javnih podpor, ki so pa tudi brez
dela, znaša njih število 210.000. Od začetka jeseni
do 1. oktobra se je število brezposelnih povečalo
za okoli 11.000.

Skrivnostni umori

Pariz, 24. okt. as. Po umoru štirih oseb v
Vals le Bac so danes odkrili v vasi Les Perolies
zopet zagoneten zločin. Našli so namreč 50 letnega
vypkojenca in njegovo 73 letno teto umorjena v
njunem stanovanju. V obeh slučajih so bile žrtve
ubite s kopim predmetom, radi česar se misli, da
je morilec v obeh slučajih eden in isti. Ta domne-
va se potrjuje tudi po prstnih odtisih.

Proslava padlih v Stari Loka

Stara Loka, 23. okt.

Da se oddolžimo manom padlih žrtv in junakom iz svetovne vojne, ki so prelili svojo srčno kri in dali svoje dragoceno življenje za osvobodjenje naše domovine, odkrijemo v spomin in v znak hvaležnosti njihovu trpljenju dne 26. oktobra 1930 v Stari Loki trajen spominek, ki naj priča našim potomcem našo veliko ljubezen do dragih padlih svojcev.

Spored slovesnosti bo naslednji:
Na predvečer v soboto ob 19 h pel pevski zbor na pokopališču pred cerkvijo. Po petju polurno zvonjenje v farni cerkvi, kakor tudi po vseh farnih podružnicah.

Na dan slavnosti ob 9 dop. točen odhod sprevoda izpred Gasilskega doma v Stari Loka v farno cerkev, kjer bo ob pol 10 svečana žalna služba božja. Nato bo na pokopališču slovesnost odkritja spomenika padlim iz svetovne vojne. Pozdrav navzočim in slavnostni govor vojnega kurata g. Bonača. Govori raznih zastopnikov organizacij. Žalostinke. Pridite od blizu in daleč!

Nov rudnik v Ponovičah

Redukcija v svinčenem rudniku Sitarjevcu.

Litija, 24. okt.

Vsled stalno nizkih cen svinca na svetovnih tržiščih je bilo tukajšnje ravnanje primorano, zmanjšati obrat na najnujnejšo potrebo. Pretekli teden je bilo zato na novo odpuščenih 97 rudarjev, tako da se je stalež zaposlenih rudarjev skrčil na komaj 100 rudarjev od prejšnjih 500.

Delo v rovin nametava obratno ravnanje vstopu sploh ustavi ter se omeji le na vzdrževanje starih rovin. Svinčeno rudo pa bi začasno pridobivali le s flotacijo iz napeljanega materiala, ki vsebuje cca 5% in ga je za 2 leti dovolj na kupu.

Pač pa je prišla ta rudarska družba kopati na banovinskem veleposredu Ponoviče, kjer so našli obilne plasti cinkove rude. Nametavajo za enkrat izkopati par desetletje ruder, da se prepričajo, ali bodo prišli na račun.

Za inspekcijo dela v Mariboru

Maribor, 24. okt.

Z ustanovitvijo Kralj. banarske uprave dr. banovine v Ljubljani se je uklinila Inspekcija dela v Mariboru kot ustanova za zaščito delavcev, to je nadzorni organ »Zakona o zaščiti delavcev«. Vsi ti posli so se prenesli na delokrog Inspekcije dela v Ljubljani, katere pa delavstvo in strokovne organizacije v mariborskem okrožju ne morejo doseči s svojimi pritožbami, ker je preoddaljeno in tako trpi delavstvo na upravičeni zaščiti. Iz teh razlogov je ena od strokovnih organizacij, registriranih pri Delavski zbornici vložila pri upravnem pododboru ekspoziture Delavske zbornice v Mariboru vlogo, s katero naj se Delavska zbornica zavzame pri banski upravi, da se v Mariboru, velikem industrijskem centru, zopet ustanovi ekspozitura ljubljanske Inspekcije dela, ki bi nadzorovala obrate v Mariboru in okrožju, da morejo delavstvo in strokovne organizacije ustneno ali pismeno pritožbe pri njej vlagati. Upravni pododbor ekspoziture D. Z. je sklenil poslati to prošnjo in zahtevo na merodajna mesta ter utemeljiti nujno potrebo Inspekcije dela v Mariboru.

Smrt pod vozom

Smrtna nezgoda pri Bledu.

Boh. Bled, 24. okt.

Čez Zako vodi vodna pot iz Bleda—Mlino na Boh. Bled. Po tej poti spravljajo Blejci drva in steljo z gora.

Ta četrtek 23. oktobra je po tej poti peljal težko naložen voz drv 23 letni mladenič Janez Piber, vulgo Pibrov z Grada. Da bi se mu voz na ostrem ovinku ne zvrnil, je pri prvih kolesih voz opiral, pa ga ni mogel zadržati. Voz poln drv ga je pritisnil s tako silo k tlom, da mu je prišla glava na koleno.

V takem položaju so ga našli mrtvega pod vozom ob 15.

Zapušča doma mater vdovo in dva brata.

„Slepici so videli, hromi so tekli“

Berači v avtomobilih.

Belgrad, 22. oktobra.

Beračenje se je po Belgradu v zadnjem času silno razpaslo, tako da ni bila niti ena ulica brez beračev, ki so iztegali svoje roke proti vsakomur, ki je prišel slučajno mimo. Med berače, ki so nekateri pravi siromaki, pohabljeni in invalidi, se je nateplo tudi veliko delomirnežev, ki so postali nenadoma slepi, gluhi in nemi, brez roke ali noge, kakor je pač naneslo in prav prišlo. Zato je belgrajska policija sklenila temeljito obračunati s takimi lenuhi in potepuhi in je napravila v torek lov na berače. Razposlala je na več krajev, kjer je vedela, da je več beračev, svoje avtomobile.

Skoraj neslišno je pridrsal policijski avto do berača, se v hipu ustavil, in že je dvoje krepkih rok zgrabilo osupnjene berača in ga porinilo v zaprt policijski avto. Tako je pobiral po vseh ulicah. Bog ve, po kakem neslišnem in nevidnem telefonu so nekateri berači za to nenavadno in sumljivo izvedeli in začel je heg na vse strani. Kako gniljivo je bilo videti, kako so nekateri slepci nenadoma spregledali, hromci stekli, gluhi in nemi zaslišali in spregovorili. Marsikateremu je iz rokava nenadoma pogledala v božji svet od bogve kako strašne granate odtrgana roka, in noga, ki je bila prej čudovito kratka in okrog obrnjena, se je naenkrat podaljšala in obrnila. Vse je teklo in bežalo, kamor je vedelo in znalo. Mnogi so seveda ostali, ker v resnici niso mogli iti. Ti so brez dvoma največjega usmiljenja vredni.

Kljub vsemu begu, pa je policija zbrala precej sumljivih tičev. Pri nekaterih je našla ob natančni preiskavi kar čedne denarne vsote: po štiri, pet furjev, kar za pravega siromaka ni malenkost. Denar so imeli shranjeni v tajnih žepih ali na prsih. Na vprašanje odkod jim denar je vsak hitel pripovedovati, da ga je pošteno zaslužile. Nekateri, ki jih policija dobro pozna, bo zaprla, druge pa poslala pristojnim občinam.

Skrb za izseljence napreduje

Občni zbor Družbe sv. Rafaela za izseljence v Ljubljani

Ljubljana, 24. oktobra.

Danes se je vršil redni občni zbor družbe sv. Rafaela za varstvo izseljencev v Ljubljani v posvetovalnici Delavske zbornice v Ljubljani ob 10 dopoldne. Občnega zbora so se udeležili vsi odborniki družbe, mnogi prijatelji, ter šef izseljenškega urada gosp. Fink in zastopnik Delavske zbornice gosp. Marinček.

Poročilo predsednika.

Predsednik P. Kazimir Zakrajšek je podal v svojem izčrpnem poročilu bilanco o delovanju družbe. — Dotaknil se je najprej vseh neprilik, ki so ovirale sicer plodono delovanje družbe. Tako bi bilo zlasti želeli, da se število članov čim bolj poveča. Število je sicer lepo naraslo, vendar je med člani večina takih, ki družbo potrebujejo, torej izseljenci. Ni pa družba še našla odziva med inteligenco in našim narodom samim. Le močnejše društvo bo moglo beležiti večje uspehe. Zvišano število članov pa bo zlasti omogočilo

»Izseljenški Vestnik«.

ki je v pretekli poslovni dobi začel izhajati. Izšlo so tri številke v četrtletnih razdobjih. »Vestnik« je izpolnil občutno vrzel v skrbstvo za izseljence. Z njim je družba pridobila celo nekaj novih članov, po svetu razkropljenim našim izseljencem pa je nudila vez, ki jih bo družila še v tujini in jih opozarjala na mater-domovino. Svoj namen bo pa dosegel v polni meri šele tedaj, kadar bo izhajal v večjem obsegu in vsaj mesečno in tako postal glasilo vseh slovenskih izseljencev vsega sveta.

Družba je letos zlasti žutila pomanjkanje prostora, v katerem bi se lahko zbirali v domovino došli izseljenci in vsi, ki se zanimajo za izseljenško vprašanje. Zato bo nujno treba misliti na ustanovitve

»Izseljenškega kluba« v Ljubljani.

ki bi naj bil nekaj izseljenški dom v malem. Za začetek bi zadoščala najeta soba, kjer bi bili na razpolago vsi inozemski jugoslovanski časopisi, inozemska jugoslovanska literatura in izseljenška literatura sploh. V tem klubu bi našli zavetišče vsi izseljenci, ki se vračajo iz tujine. Izkušnje, ki so si jih izseljenci pridobili v tujini, bi koristile vsemu narodu, spoznavanje tujih razmer bi pa koristilo našemu gospodarstvu. Tak izseljenški klub že imajo v Splitu. Pri nas pa misli zidati tak dom baje ministristvo za socialno politiko. Z njegovo pomočjo in sodelovanjem tistih, ki imajo dobiček od izseljenstva bi tudi Ljubljana dobila tak dom, ki bi bil gotovo temeljni kamen bodočega dela za naše izseljence. Družba sv. Rafaela pa bo vedno z veseljem skrbela, da bo dom mogel izkazati čim več lepim sadov.

Pravo zanimanje za naše izseljence pa bo vzbudil šele

»Izseljenški narodni svet«.

ki ga bo treba čim prej ustanoviti. V tem svetu naj bi sodelovali odlični narodni možje in žene,

kulturni delavci in finančniki. Svet naj bi študiral vse izseljenške probleme in skušal ozdraviti krvave rane našega naroda. Domovina trpi milijone škoda radi izseljevanja, silno trpi družinsko življenje. Zato bi bilo prav, da povzeto temu vprašanju pozornost vsi naši sloji.

Dotakniti se je treba tudi

stališča naših izseljenških vladnih oblasti do Rafaelove družbe.

Družba je dobila že nešteto priznanj za svoje delovanje od oblasti. Vedno je bila s svojimi predlogi in nasveti prva. To priznanje je dobila tudi na Splitski konferenci. Kljub temu pa se je večkrat izkazalo, da jo nekateri smatrajo za strankarsko in versko ozkosrčno organizacijo. In vendar je družba delala vedno na to, da zbere v svojem okoliščju vse, brez ozira na nazor in prepričanje, samo, da so pripravljeni delati za dobrobit izseljencev. Da pa družba polaga važnost na religijo, je pa edino pravilno, saj je vlada sama že nešteto priznala, da sta

vera in duhovnik v tujini vedno edini steber, ki drži naše izseljence. Če pa nosi družba ime svetnika, ni to vendar nič hudega, saj ga nosi red sv. Save prav tako. Prepričani smo, da bo naše delo jasno dokazalo, da zaslužimo le sodelovanje, ne pa nasprotovanje.

Kljub mnogim nalogam, ki nas še čakajo, pa izkazuje družba prav lepe uspehe. K velikim uspehom je zlasti pripomoglo povoljno stanje blaginje, ki je letos po zaslugi velikih dobrotnikov doseglo rekord. Tako je kr. banska uprava v Ljubljani dala za določeno nameno 10.000 Din, prav tako gosp. minister dr. A. Korošec, lepo je prispeval tudi občinski odbor mariborski in druga trgovska podjetja. Mnogo je žrtvovala naša duhovščina, velik dar pa je prišel celo iz Amerike od g. A. Grdine, glavnega predsednika KSKJ. Vsem dobrotnikom najlepša hvala!

Največji uspeh v letošnjem letu pa izkazuje družba gotovo

v velikem številu zvez.

ki jih je dobila z našimi izseljenci v vseh delih sveta. Priznanje zato odmeva že v inozemskih slovenskih časopisih, ki priznavajo, da je začela domovina skrbeti za njih usodo. Isto dokazuje posest naših izseljencev iz Francije. Mnogi so ginjani nad sprejemom na Jesenicah, Brezjah in Ljubljani — jokali.

Da pa je dosegla družba letos tako lepe uspehe, gre v prvi vrsti hvala gosp. izseljenškemu nadzorniku in ravnatelju Finku, ki žrtvuje izseljenstvu vse svoje moči v uradu in prosti čas. Izseljenci sami priznavajo, da tako očetovskega uradnika še niso videli. Posebno zahvala zaslužita še oba ordinariata, zlasti še prevs. škofa dr. Rožman in dr. Karlin, ki sta pomagala družbi, kjer je bilo le mogoče. Prav tako so storili č. g. dekani in župniki mnogo za popularizacijo naše družbe.

Izredno razumevanje za naše delovanje je pokazal tudi gosp. bivši ban, minister inž. Serbec.

Omogočil je skupno delo z izseljenškimi oblastmi, ki je dovedlo do mnogo lepših uspehov, kot bi bili sicer mogoči, če bi delali ločeno.

Vse pa, ki ljubijo naš narod in jim je za prospeh naše države, prosimo, da s podvojanimi silami sodelujejo pri nas, da končno dosežemo, da bodo naši ljudje začeli iskati sreče v lastni domovini, ki ima za pridne roke in pošteno srce še vedno dovolj kruha.

Sledilo je poročilo tajnika gosp. Jož. Gostinčarja, ki je poročal, da je družba imela štiri seje, na katerih so se reševale izseljenške zadeve. Rafaelova nedelja, ki se je vršila 10. novembra 1929, je pripomogla mnogo za popularizacijo družbe. V isto vrsto se je vršilo mnogo predavanj, ki jih je imel gosp. predsednik, zlasti predavanje v radiu. Število članov je naraslo v preteklem letu od 67 na 102. Družba je pomagala gnotno in z nasvetom vsem, ki so se selili iz domovine, in razpečavala brezplačno »Vestnik« v informativne svrhe. Družba je prav tako priredila slovesen sprejem francoskim izseljencem, ki so prišli na obisk v domovino. Zlasti se ji je posrečila vpostavitve zvez med izseljenci v vseh delih sveta; pomagala jim je zlasti preskrbeti najrazličnejše listine. Delala je z vsemi silami na to, da se čim bolj omeji izseljevanje, ki toliko škoduje našemu narodu. Predlaga, naj se izreče zahvala ministru dr. Korošcu in ministru inž. Serbecu ter obema ordinariatom.

Nato je podal blaginjsko poročilo č. g. kanonik Vofe, iz katerega je bilo razvidno, da je uspelo družbi pridobiti si potrebne denarne vires, da je mogla tako uspešno delovati.

Preglednika č. g. Tomec in g. Miklavčič sta pregledala delovanje in blaginjo in našla vse v redu. Predlagata absolutorij s posebno pohvalo gosp. predsedniku.

Nato so se vršile volitve novega odbora, v katerega so bili izvoljeni kot predsednik p. Kazimir Zakrajšek in kot odborniki gospa Dolenčeva, Fr. Miklavčič, dr. Alojz Kuhar, Vinko Zor, duhovni svetnik Ralam, dr. Pogan, V. Tomec, Gašparič, Marinček in profesor Polzele. V odboru sodelujejo vrh tega itak še stalno odposlanec škofijskega ordinariata, Delavske zbornice in izseljenški nadzornik gosp. Fink. Za preglednika sta bila izvoljena gosp. Sitar in gosp. Gostinčar.

Sledijo predlogi in razgovor, med katerim omenja duhovni svetnik Kahan, da naj družba začete stike še bolj poži.

Nato pozdravi A. Kordin občni zbor v imenu Karitativne zveze in povabi društvo, naj pristopi k zvezi, kjer bo lahko zainteresirala še druge karitativne organizacije za svoje plodono delo, kar občni zbor soglasno sprejme. Prav tako naj se nasloni družba na katoliško akcijo, kjer bo našla gotovo navdušene delavce. Predsednik predlaga, naj sklepa občni zbor o Izseljenškem narodnem svetu, v katerega naj vstopijo vsi odlični predstavniki našega naroda. Občni zbor prizna nujnost predloga. Po krajši debati o podrobnostih zaključil predsednik občni zbor ob 12.

Naši javnosti!

Nameravali smo letos posebno slovesno praznovati češkoslovaški narodni in državni praznik dne 28. t. m. Radi nastalih ovir smo posebno proslavo opustili. Zato bo v torek 28. t. m. samo slavnostna proslava v operi. Prosimo narodno občinstvo, naj se te predstave v čim večjem številu udeleži. Vse naše narodne korporacije, vsa naša društva naj bodo pri predstavi zastopana, naj ne bo nobenega narodno mislečega Ljubljančana, ki bi ne bil ta dan v gledališču. Isti dan dopoldne od 11 do 12 je sprejemanje v češkoslovaškem konzulatu na Bleiweisovi cesti. Pozivamo vse naše korporacije, društva in posameznike, da gredo čestitat g. konzulu državnim praznik. — Jugoslovansko-češkoslovaška liga in z njo združena narodna društva.

Zalosten konec slaboumnega starca

M. Sobota, 23. okt.

Cizljevo hišo v Rakicanu spremlja že leta sem bridka usoda. Otroci so se razpteli po svetu in stara sta ostala sama. Pred tremi leti je potrkala na vrata bolezen, ki je priklenila mater na posteljo. Zdravje se več ni povrnilo. Tako je pritisnila vsa skrb na starega. Moral je gospodariti, gospodinjiti in streči bolni ženi. V začetku je šlo še precej dobro. Polagoma pa je mož začel pešati. Skrb, ženina bolezen in druge okolnosti so katastrofalno vplivale nanj. Naenkrat, ga je začela zapuščati pamet. Čimbolj se je slabšalo ženino stanje, tembolj se je medlo v njegovi glavi. Prihajali so nanj trenutki, ko je zgubil sploh vsako razsodnost in ni vedel, kaj dela. V takem razpoloženju je že dvakrat poskusil samomor. Enkrat se je hotel utopiti, enkrat pa je splezal na drog in se je hotel dotakniti električne žice. V obeh slučajih se je po rečnem nasljučju rešil smrti. Zadnji čas se je ženino stanje tako poslabšalo, da so jo pripeljali v Soboto. Tako je ostal stari sam pri hiši. To je bilo zanj še bolj usodno. Postal je popolnoma apatičen in se ni brigal za nobeno stvar. Hranili so ga sosedovi, ki so mu jutraj, opoldne in zvečer prinašali jedila, ali pa so ga odvedli na svoj dom, da je z njimi jedel. Tako je tudi danes jutraj prišel sosedov fant, da bi starca peljal k zajutku. Ko je odprl sobne dveri, se je stresel od groze. Sredi sobe je visel stari Cizelj. Fant je takoj hitel po druge ljudi. Kmalu so prišli na kraj nesreče tudi orožniki. Starega so odvezali. Bil je že popolnoma trd.

★ Pri motenju prebave, bolečinah v želodcu, gorečici, slabostih, glavobolu, migljanju pred očmi, razdraženosti živcev, pomanjkanju spanja, slabem počutju, nerazpoloženosti za delo povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica odprte telesa in poživši kroženje krvi. Poizkusi na vseučiliških klinikah so dognali, da so alkoholički, ki so trpeli na želodnem kantarju po zavzivanju »Franz-Josef« vode zopet dobili slast do jedi v razmerno kratki dobi. — »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vrt božji sejemo...

Karitativno delo slovenskih usmiljenk

Belgrad, sredi oktobra.

Lepo jesensko solnce me je zvabilo ven iz sivih sten belgrajskih hiš in palač. Kdo bi zdržal v temni mračni sobi, če je zunaj lep, svetel dan? In sem ob koncu belgrajskih ulic zavil proti Topčideru. V topčiderskem parku se navzileš sedaj vsaj malo tiste lepe krasote jeseni, ko listje rumeni in ko pihljajo mirni jesenski vetriči. Belgrajčani cenijo svoj najlepši park in se zatekajo vanj prav radi zlasti ob nedeljah, ko je človeku dan prost odhiti in svobodno razpolaga s časom. Pa sem se spomnil na Čukarico, belgrajsko delavsko četrt in na naše usmiljenke, ki so prišle tja, pomagat bednim in usmiljenja vrednim, sejat v vrt božji...

Krenil sem proti Čukarici. Hiše Čukarice, nizke in majkne, so se mi zdele kakor prilepljene ob grič. Nedaleč nekje je zapiskala lokomotiva ozkotirne železnice, ki veže Sarajevo s prestolico. Menda je zdruvala s svojimi majhnimi vagoni v čukariški tunel. Čez čas sem zaslišal tulanje sirene majhne ladje, ki je plovila po zeleni Savi proti Šabcu.

Povzpel sem se na grič. Prav na koncu ulice sem se ustavil pred novo cerkvico, koder župničuje znani slovenski misijonar g. Tumpej. Cerkvica je majhna, zidana kot naše slovenske in prav nič ne moti enolične slike čukariških hiš. Pred menoj sta siala dva otročička in gledala vsa zamazana z otroško zvedavostjo mene, tujca.

»Sta tražiš, a?«

Zasmejal sem se vprašanju in dekletu, ki je upiralo lepe, temne očke v me. Na majhni, okrogli glavici ji je čepela rdeča dalmatinska čepica.

»Znaš li, dete, gde su ovdje milosrdne sestre?«

»Zar li tražiš zabavište?«

»Da!«

»Ajde samnom.«

In smo jo vsi trije mahnuili proti »zabavišču«, ki ni nič drugega kakor otroško zavetišče v času, ko očka in mama delata v delavnicah in tovarnah. Med potjo smo ugotovili, da je v zabavišču veliko otrok, da je lepo in da se igrajo in učijo vse mogoče igrice. Dekleto z dalmatinsko čepico je bilo sila kpletavo in vedelo prav vse. Ko smo prišli do majhne pritlične hiše, sta se otroka ustavila in mala je dodala:

»Evo ti zabavišta. Da si mi zdrav!«

Spet sem se moral nasmejati in sem stisnil dekletu par dinarjev v male ročice.

Potrkal sem pri sestrah in vstopil.

»Dobro dan, slovenski ljudje!«

»Bog daj!«

Na razdrtem ognjišču

Povrniš se čez 15 let iz ujetništva — brez doma, žene in otrok

V Banji Luki že več dni prosjači po cestah Peter Lazarevič iz Prnjavora. Mož se je po 15 letnem ujetništvu v Rusiji pred kratkim vrnil domov v Prnjavor.

Leta 1914 je bil mobiliziran ter poslan v Galicijo. Doma je zapustil ženo in dva otročiča. V Galiciji je bil Lazarevič vjet ter prepeljan v ujetniški tabor. Bili so zanj težki časi, ko so njegovi tovariši kar cepali od kužnih bolezni. Ko so prišli na vlado boljševiki, so Petra zaprli. Obsojen je bil na smrt in letošnjega marca. bi moral biti ustreljen. Pa se mu je posrečilo uiti ter zbežati iz Sibirie. Več mesecev se je klatil po Rusiji, dokler se mu ni posrečilo priti v Rumunijo. Lačen in brez sredstev, živeč le od miloščine, in v strahu pred orožniki se je potikal na

poti proti domu, dokler ni prišel domov v Prnjavor.

Toda čakalo ga je strašno razočaranje! Prišel je v Prnjavor in hitel k svoji hišici, da bi objel in pozdravil ženo in otroke, ki so med tem gotovo že tako zrastle, da jih ne bo več poznal.

Toda o njegovi hišici ni bilo več sledu! Pač! Nekaj razvalin in smeti je še našel, drugega nič več. Skoro je obupal. Še hujsi udarec pa je bil zanj, ko je izvedel, da se je žena z otroci ob prevratu preselila v Banjo Luko. Zopet je vzel — ves utrujen, lačen in raztrgan — pot pod noge in hajdi v Banjo Luko, da tam najde svoje.

Toda tudi tam ni našel niti sledu za svojo družino. Ves oslabil, sedaj berači po banjaških ulicah, še vedno upajoč, da bo vendar le našel svojo ženo in otroke.

Kaj pravile?

Med najsrmatnejše izrodke, kar jih je ročila današnja doba, spadajo prav gotovo karteli. Namen teh kartelov je skoro vedno eden in isti — regulirati produkcijo tako, da ostanje cena blagu vedno na dovoljni višini, da imajo fabrikaniti vedno dovolj dobička. Tako se na svetovnem trgu umetno višajo cene železu, jeklu, žitu, kavi, sploh vsem potrebščinam in produktom. Konzument, to je mali človek, pa pri tem trpi in drago preplačuje vsako stvar.

Sedaj po vojni, so karteli še podvojili svojo politiko. Sladkor je na primer izredno važno živilo za vse ljudi. V rokah pa imajo produkcijo sladkorja izključno le karteli. Tako je že pred vojno bil sladkor mnogo predrag, sedaj je pa še dražji. Pred vojno je dobil konzument v drobni prodaji sladkor za 56 dinarjev. Denar je padel po vojni na enajsti del svoje vrednosti in poprečno so se živila in vse blago podražilo enajstkrat. Sladkor bi moral v drobni prodaji veljati približno 6 Din, konzumenti pa plača zanj 12,50 Din. In to kljub temu, da je bila tudi pred vojno produkcija sladkorja kartelizirana, da je država obdavčila sladkor in da je bil sladkor znatno dražji, kakor pa je bila njegova prava vrednost.

Po vojni so karteli torej podražili ceno sladkorja na dvojnino višino. Ljudstvo pa mora plačevati velikanski in čezmerne profite karteliziranih fabrikantov. Proti sladkornemu kartelu res ni drugega sredstva, kakor da nastopi proti njemu država.

Koledar

Sobota, 25. oktobra: Krisant, mučenik.

Osebnosti

Ostavko na mesto pristava na litijskem okrajnem glavarstvu je podal g. Otmar Skale, ki je bil svojevčasno prestavljen iz Novega mesta v Litijo na mesto okr. načelnika dr. Fr. Senekoviča. Začasno je postavljen kot okr. pristav g. Vidmar, ki ima svoje stalno mesto na okr. ekspozituri v Škofji Loki.

Novi grobovi

† Leopold Culk, upravitelj osnovne šole v Sežanjevih pri Ljutomeru, je včeraj umrl v ormoški bolnišnici. Pogreb bo danes v soboto ob 5 popoldne v Ormožu.

Radeče. Dne 23. okt. je umrla Marija Verbič, soproga železniškega uslužbenca v Radečah. To sporočajo žalostno ostali, soprogi in otroci vsem sorodnikom.

N. p. v m.l

Mala kronika

★ Aliste že prijavili kot naročnik na knjižne zbirke, ki jih proti mesečnemu plačevanju izdaja Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani? Zahtevajte brezplačni cenik! Interesenti iz lavantinske škofije, pišite Tiskarni sv. Cirila v Mariboru, ki je prevzela nabiranje naročnikov za Stajersko!

★ Prosvetna knjižnica Prosvetne zveze v Mariboru, 3. in 4. zvezek dr. Sušnikove Jugoslovanske književnosti nam je vsled obilnih naročil od vseh strani pošel. Prosimo zato vse naročnike, posebno šolska vodstva, da potpišejo, dokler ne bo nova naklada dotisnana. Vsa društva pa prosimo, da nam nemudoma vrnejo vse do sedaj poslane zvezke, če jih ne mislijo naročiti in plačati.

Napredek v medicini

Pri boleznih v sklepih in udih, kakor tudi pri prehlajenju jemlje mnogo ljudi Total-tablete. Total odgovarja modernemu pojmovanju medicinske vede in predstavlja novost in napredek v načinu zdravljenja. Total je preizkušen na številnih klinikah in bolnišnicah in njegov odlični učinek se opazi tudi v zastarelih slučajih, v katerih so odkrila vsa druga sredstva. Total učinkuje naglo in sigurno proti revmi, protinu, isiasu, hripi, nevrozosti in glavobolu. Total učinkuje takoj in je popolnoma neškodljiv za želodec, srce in ostale organe. En pokus je v Vašem lastnem interesu. - Vse lekarne imajo v zalogi Total-tablete ali pa vam jih lahko najhitreje preskrbe.

Ko nevesta potuje v Ameriko!

Ljubljana, 24. oktobra.

Letos avgusta meseca se je odpeljala iz Ljubljane gospodinja kot nevesta k ženinu v Buenos Aires. Ženin je šel že pred leti pred njo v Južno Ameriko s trehobom za kruhom. Posrečilo se mu je dobiti delo v tovarni in prihraniti toliko, da si je zgradil lastno hišico v prav ameriškem stilu. Ko je vse tako pripadil, je pisal nevesti, naj pride, da se tam poročita.

Nevesta se je odpeljala, potem ko je do sila okusila vse mogoče šikane pred vrzajem v Trstu s Cosulich-evim parnikom v Južno Ameriko in poslala v dolgem pismu bratu v Ljubljano opis najbolj zanimivih doživljanj v svoje vožnje. Parnik »Belvedere« je po pogumno pihal po Jadranu in okrog Apeninskega polotoka v Neapelj. Morska bolezen je ni še nadlegovala, bližina domovine pa ji je še preganjala domotožje. Nadaljna vožnja po Sredozemskem morju in skozi Gibraltar je bila kljub izredni krasoti že malo bolj mučna. Morski bog je zahteval precej žrtve, ki so mu potniki darovali čez ograjo in naša nevesta tudi ni bila njegova malomarna častilka. Veliko presenečenje pa jo je pričakovalo na zahodni afriški obali. V mestu Dakar je parnik pristal in na krov so prišli črnci s francoskimi prekupci. Navajena na dobre pomaranče, ki jih je kupovala v Ljubljani po 2 in 3 Din za komad je strmela nad malim bučam podobnim pomarančami, ki so jih prodajali po dve za en dinar. In potem okus! Slajši je bil kot najbolj sladki in dobri bonboni. Banan si je kupila cel kilogram za — 3 dinarje in ananas, velik kot buča za šest dinarjev.

Vožnja je potekala prav srečno. Morje je bilo gladko kot olje, tako da so se škapitan in mornarji čutili naklonjenosti narave. Nekoč jo je vprašal kapitan, če mogoče tako moli ali kaj, da je tako lepo vreme. Ob nedeljah in praznikih so se vsi udeležili svete maše, ki je bila darovana na krovu. In tudi potniki so prešli prav med sveto mašo. Sonce je stalo prav v nadirju na nebu kot velikanška žareča usta, zvečer pa je prav tako sijala luna, vendar je imela mnogo bolj drobno glavico kakor doma v Ljubljani.

Zvečer so bile na krovu predstave kina, zatem so se pa navadno zbrali slovenski fantje, ki

★ Zdravstveni dom v Rogatcu bo slovesno odprt v nedeljo dne 26. t. m. Otvoritvi bodo prisostvovali zastopniki banske uprave, državnih uradov in zastopniki higijskih in socialno-medicinskih institucij. Po blagoslovitvi in po slovesni otvoritvi doma bo govoril direktor higijskega zavoda v Ljubljani g. dr. Ivo Pirč »O ciljih in nalogah zdravstvenih domov«. Opoldne bo na čast doslihih zastopnikov skupen obred v hotelu »Sporn«. Zdravstveni dom v Rogatcu s javnim letnim in zimskim kopališčem je koristna in odlična pridobitev za cel okoliš.

★ Izjava. Z ozirom na članek, ki ga je objavil »Slovenec« dne 21. oktobra 1930 pod naslovom »Obsodba radi kritike borovniškega Sokola« izjavljamo resnici na ljubo, da nismo izjavili kot priča zoper g. kaplana Rozmana, »da sem kot učitelj obsodil delovanje borovniškega Sokola« pod sedanjim vodstvom nega resnica je, da se kot bivši načelnik nisem strinjal s skupno telovadbo moških in žensk v telovad. hlačah brez krila, ter take telovadbe ne dopušča. Ne morila, da bi videl v tem kaj pregrešnega ali nemoralnega, nego zgolj radi ljudi. Poznam naše kinete in prepričan sem, da bi videli v tem samo greh in pohujšanje, ter ne bi imeli zaupanja v »Sokola«. Poudarjam sem ponovno napram predsedniku sodišča, da torej jaz osebno ne smatram tako telovadbo za nemoralno in pohujšljivo, ker se na isti način telovadi tudi v Ljubljani. — Borovnica, 24. okt. 1930. — Miklavž Anton, učitelj.

Ustanove za uboge onemogle obrtnike in trgovce odnosno njih vdove. Zbornica za TOI v Ljubljani razpisuje za 1. 1930 za uboge in onemogle obrtnike in trgovce, odnosno njihove vdove ustanove po 150 Din. Prosnje naj se pošljejo Zbornici za TOI v Ljubljani do 1. decembra 1930. Priloži naj se jim od občinskega in župniškega urada potrjeno dokazilo, da je prošilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je prošilka onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

★ Poučni šolski izlet dijakov frančiškanske gimnazije v Varaždinu v Ptuj. V ponedeljek, dne 20. tm. so prišli dijaki franč. gimn. v Varaždinu na izlet v Ptuj. Dijake, katerih je bilo 110 iz 4. do 6. razreda, je vodil g. ravnatelj in štirje profesorji. V Ptuj so se udeležili najprej slovesne službe božje v cerkvi oo. minoritov, si nato ogledali mestni grad in mitreje, popoldne so šli v muzej in bili obenem opozorjeni tudi na ostale arheološke starine in znamenitosti mesta. Hrano in stanovanje so

so odhajali iz Primorja v tujino in zapeli par slovenskih pesmi. Dobesedno piše, da je pesmi kar pozirala z očmi in ušesi in da je šele takrat čutila, kako rada ima domovino, ki je tako daleč, daleč.

V bližini argentinske obale je parnik zašel v viharno morje. V razburkanem morju je nasel nemški tovorni parnik in se potapljal, ko so pluli mimo njega. Vse polno parnikov mu je hitelo na pomoč, tako da so rešili posadko in najdragocenejše dele tovara. Njihova ladja pa je srečno prevozila najnevarnejše mesto kljub viharju in končno srečno pristala v Buenos Aires.

Vsa vesela je mislila, da je konec vseh potnih neprijetnosti, ko so jo izkrcali in poslali v veliko izseljenško »kasarno«, vso obdano od visoke mreže, tako da ne more noben potnik uiti, dokler mu tega ne dovolijo argentinska vlada. Izkrcanje se je radi prevelike frekvence v luki zakasnilo, tako da je prišla šele ob 5 popoldne v pisarno, kjer jo je čakal ženin ob 8. zjutraj. Dolgo so trajala, preden je bilo urejeno vse potrebno. Uradni »šimel« tudi onkraj luže še ni osivel. In ko je bilo vse urejeno, je bilo prekasno za civilno poroko, katero je zahteval izseljenški urad kot pogoj, da dovolijo nevesti vstop v argentinsko državo. Tako je morala ostati sama in prespati vsa izmučena prvo noč v Argentini na trdih slamnjakah ogromne izseljenške »kasarne«.

Drugi dan je šla z ženinom v spremstvu izseljenške uradnika k civilni poroki na urad. S tem ji je bil odprt novi dom — v Ameriki. Sedaj urejuje novi dom in z mrzlično naglico pripravlja vse potrebno za cerkveno poroko, ki se bo izvršila v kratkem in tako dala temelj srečni slovenski družini v tujini.

S španjolkami na trgu se prav dobro razume, navadno jih potolaži z besedami: »No comprendi« (ne razumem), če pa le preveč brbljajo vanjo, se jim pa odreže kar po kranjsko: »V uh me pišali!«, nakar ji branjevka vrne poklon: »No comprendi!« — Najbolj pogreša v sicer krasnem vlemestu, ki ji naj prinese družinsko srečo — slovenske pesmi. Pisala je bratu, naj ji pošlje vse note, s katerimi bo lahko priklicala domovino čez morje. Da bi ostala stalno tam, ne misli! Ko se poslavlja v pismu, kliče bratu: Na svidenje! — Isto ji kliče moji!

Imeli pri oo. minoritih, ki so dijakom vse nudili in tako mnogo pripomogli k vsestransko dobro uspelemu izletu. Dijaki so preč. gg. minoritom v znak hvalečnosti zalagali na tumburlee in zapeli nekaj prav lepih komadov in pesmi. Z večernim vlakom so se med svitanjem in petjem odpeljali srečni in zadovoljni domov, nazaj med knjige.

★ Gradbena rokodelska šola na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Ker je letos ponedeljek, dne 3. novembra kot vernih duš dan pouka prost dan, se redni pouk prične v torek, dne 4. novembra.

★ Ljubek pozdrav iz prijazne vasice Tinja nam je poslala g. Anica Šternova šopek zrelih jagod v naročju temnozelenega pohorskega mahu. Se tako vsaj malo zamaknemo — mi pisarniški ljudje — v lepoto slovenske zemlje, ki nam je vsem tako mila in ljuba.

★ Nepravilno frankirane tiskovine. Pošto ravnateljstvo Dravske banovine razglasa: Opazilo se je, da pošte nje ne pregledujejo, kako so taksirane pošiljke s knjigami in časopisi ter druge pošiljke, ki se predajajo po pristojbeniku za tiskovine. To se ponovno dogaja pri podjetjih, katera pošiljajo take pošiljke v večjih količinah, ker jim ravno nezadostna kontrola sprejemnih pošt daje možnost za zlorabe. Da bi se uspešno nastopilo proti zlorabam, naroča ministrstvo vsem poštam, naj vse tiskovine pred odpravo natančno pregledajo in se prepričajo, če so pravilno frankirane. Prav tako morajo paziti vse izdajne pošte, da bodo pobirale za nezadostno taksirane tiskovine od prejemnikov ustrežajoče postavne pristojbine v dvakratnem znesku. Tudi kontrolni organi so dolžni, da se pri vsakem pregledu pošte prepričajo, ali se vrši ta kontrola. Proti nevestnim uslužbencem naj postopajo strogo po zakonu.

★ Prosvetna društva! Ustanavljajte poleg pevskih društev, še tamburaške zbornice, ki vam nadomeščajo orkester, katerega si ne morejo povsod ustanoviti. Tamburanje je neprimerno lažje od godalne ali pihalne godbe in so tudi instrumenti veliko cenejši. Velika ovira je bila, da se ni moglo tamburanje tako razviti, ker nismo imeli do sedaj nobene šole v slovenskem jeziku. Sedaj je ta ovira tudi odstranjena. V jugoslovanski knjigarni je izšla tamburaška šola, ki jo je spisal eden prvih strokovnjakov tamburaške glasbe, g. profesor M. Bajuk, v slovenskem jeziku. Je izvrstna šola, ki nudi prav vse nauke in pravila, kar jih mora znati in vedeti dober tamburaš. Tamburanje je prijetna, slovanska godba, in vrši ravno tako kulturno delo, kakor druga glasba. Tamburaška šola velja Din 40.—

Pazite na zdravje

svojega millega deteta. Varujte njegovo občutljivo kožo vseh dražljajev, pa bo vedno zdravo in veselo. Z uporabo pravega lahkega mila Paracelsus za otroke za dnevno kopanje, boste najbolj poskrbeli za zdravje svojega otroka. Zahtevajte zato vedno izrečno le lahko otroško milo Paracelsus.

★ Nagrobne spomenike najceneje v najnovjših oblikah dobite pri kamnoseško-kiparskem podjetju Franjo Kunovar, pokopališče Sv. Križ, Ljubljana.

★ Nove jaselee. Podpisana prodajalna obvešča vse eventualne reflektante, da je prešla veliko izbiro krasnih jasele s hlevčkom in brez njega. Na razpolago so večje kompletne skupine, primerne za cerkve in kapele. Potem manjše prav lične za domove. Dobe se tudi posamezni hlevčki, pastirji, ovčice in kamele. Blagovolite si ogledati v prodajalni KTD H. Ničmanovi v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 2.

Listnica uredništva

S. Kolovrat: Imate popolnoma prav. Je bilo že rečeno, kakor gre, pa je to bral drugi, ne pa Vi! To je slovensko — ubožno izpričevalo! Šte razumeli?

Brezimnemu: Ker je govorilo sodišče, ni mogoče nič več ukrepati ne govoriti. Vsaj v listu ne, ki je svojo dolžnost storil, ko je bil čas. Kdo ste?

Kranj

Krožek prijateljev Francije v Kranju objavlja, da bo vodil, počenši z mesecem novembrom, učni osnovni, nadaljevalni in literarno-konverzacijski tečaj g. profesor Kuret. Drugih tečajev v okvirju društva začasno ne bo. Tečaji se bodo vršili v gimnazijskem poslopju, kakor lani, kjer se vrši vpisovanje v sredo dne 29. tm. ob 17. Pismene prijave prosimo nasloviti na društvo.

Najkasneje s 1. decembrom se naseli društvo s knjižnico in klubovim lokalom na »Stari postji«, novi del, naku se bo na novo uredilo čitanje ilustracij tako, da bodo vsem članom brez izjeme na razpolago v vsakem času, ravno tako pa se bo reorganizirala knjižnica ter po možnosti uvedli ljudski večerni tečaji, predavanja in stalni članski sestanki.

Odbor obeta še razne druge ukrepe.

Jesenice

★ Radikalna kura. Dramski odsek KPD na Jesenicah ponovi v nedeljo 26. t. m. burko s petjem v 3 dejanjih »Radikalna kura«. Pričetek bo ob 8.15 in 9.15 popoldne.

Meščanska šola. Čujemo, da se bode 5. in 4. dekliška in deška razreda meščanske šole združila. Iz prvga deškega in dekliškega se bo napravil še en razred, tako, da bi bili po tej odredbi odsej na meščanski šoli trije prvi razredi, dva druga in po en tretji in četrti razred. Ravnateljstvo meščanske šole se bo proti tej odredbi pritožilo.

Domžale

Smrtna kosa. Po kratki bolezni je umrl mizarski mojster Anton Štolfa. Pokojni je prišel pred tremi tedni iz Krašne v Domžale, da bi vodil daljši mizarski obrt po umrlem Alojziju Urbaniju, pa je smrt prekinila njegove načrte. Zaprta mlada žena in dva nepreskrpljena otroka.

Gospodinjstvo nadaljevalna šola je pričela pouk v sredo na tukajšnji osnovni šoli. Vodi jo učiteljica gđ. Anica Lazarjeva. Poučevalo se bo: kuhanje, življenjstvo, nauk o krščanskem življenju, gospodinjstvo, zdravstvo ter nega bolnikov ter otrok. Predavanja o zdravstvu bo vodil tukajšnji zdravnik dr. Maks Kremžar, nega bolnikov in otrok pa zaščitna sestra iz zdravstvenega doma v Lukovici. Priglasilo se je že lepo število deklet. Pouk je popolnoma brezplačen.

Občinska pisarna se je preselila iz županove hiše v Gasilni dom. Nahaja se v pritličju levo.

Vsem posetnikom Bleda

kakor domač. občinstvu se vljudno naznanja, da je bivši hotel BEograd oziroma STEIDL sedaj na novo tvorjen. Nudijo se izborna vina in razni prigrizki po nizki ceni. Tujske sobe na razpolago. — V soboto in nedeljo sveže jeterne klobase in pečenice.

Še en neizsleden zločinec

V Krakovem na dan sv. Uršule, 1930.

Ob tej priliki, ko se piše o umorih in ropih, ob katerih izginejo zločinci brez sledu, morda ne bo odveč, ako opišemo zločin, ki se je bil zgodil v naši Ljubljani pred dobrimi petdesetimi leti, in ob katerem je zločinec izginil brez sledu, dasi je med izvrševanjem zločina govoril z več osebami, tako da so si ga lahko dobro ogledali in dali policiji natančen njegov opis.

V bližini Židovske ulice, ako ne prav v tej ulici, je imel prodajalno zlatar in urar. Nekoga dne je vstopil v prodajalno gospod, takoj na prvi videz vreden zaupanja. Vprašal je, ako bi mogel dobiti zlato uro, in sicer boljše. Povedal je, da je iz trnovske fare in potrebuje uro, da bi jo poklonil trnovskemu župniku, ki bo godoval naslednji dan. Zlatar je položil preden najboljšo ure. Gospod je odbral dve uri in jih je nekaj časa ogledoval, potem pa dejal, da sta mu všeč, da pa ne ve, katera bi bila všeč župniku. Najraje bi videl, da bi si jo župnik sam izbral, ker bi mu bilo tako najbolj ustreženo. Vprašal je zlatarja, ako mu jih prepusti, da jih nese pokazat. Katera bo župniku všeč, si jo bo odbral, drugo pa bo on sam prinesel nazaj in plačal ono, ki si jo bo odbral župnik. Ker zlatar ni takoj pokazal, da je pripravljen ugoditi predlogu, je planilo iz gospoda:

»Bodite brez skrbi, čeprav me dobro ne poznate, jaz sem znan mešan. Da hote pomrjeni, naj gre vaša krščenca z menoj v Trnovo, in ko si bo gospod župnik izbral uro, pri-

deva s krščenca z drugo uro nazaj in takrat dobite denar za prodano uro.«

Zlatarju se zadeva, dasi je bila nenavadna, ni zdelala preveč sumljiva, zakaj krščenca je bila poštna in na njo se je zlatar zanesel. Ker se zlatar ura ne prodaja vsak dan, se je zlatar veselil dobre kupčije, določil je uram ceno in jih izročil kupcu, ki je bil tak gentleman, da ni prav nič glihal. Takih kupovalcev je bilo tedaj malo v Ljubljani.

Zlatar je poklical krščenca in čez nekaj hipov sta korakala krščenca in gospod z zlatima urama v žepu v Trnovo.

V župnišču je bil gospod kakor domač, šel je naravnost v župnikovo stanovanje, a krščenca je naročil, naj ga počaka na hodniku, ker se ne spodobi, da bi bila poleg, ko se bosta z gospodom zaupno pogovarjala.

Krščenca ni mogla slutiti kaj hudega, zakaj gospod je bil vendar videti dostojen človek. In iz župnikove sobe vendar ne more drugod, kakor skozi vrata, pred katerimi ga čaka.

Trnovski župnik Korun sicer ni poznal prisilca, ki se je izdal za njegovega farana, — a kateri ljubljanski župnik pozna vse svoje farane — a ker je ta takoj zaupal, da ga je prišel prositi za predavanje v družinskih zadevah, je župnik drage volje poslušal pripovedovanje nesrečnega moža, ki živi v zakonu poleg neznanke žene, ki ga sumnja in se prepira z njim od zore do mraka. Prosil je župnika, naj mu pomaga, da bo ponehal pekel v družini, da naj pouči in posvari njegovo ženo, da bo živela z možem, kakor se spodobi v zakonu.

Župnik je bil kajpada takoj pripravljen posredovati v korist nesrečnega moža.

»Toda vaše gospe ne poznam«

»Jo boste takoj spoznali. Čaka me pred vratni. Jaz grem ven, tedaj bo pa ona prišla noter, pa se bosta pomenila. Previdni bodite, da zlepa spravite iz nje, kaj ima proti meni, in jo boste poudili, kakor znate. Z njo se ne moreva zlepa pogovarjati.«

»Dobro! Kar je v moji moči, bom storil. Vi pa tudi potrpite z njo.«

Gospod se je vjdno in hvaležno poslovil in komaj je župnik vzdihnil za razsetljenje, da bi mu prišla na jezik prava beseda, je že vstopila ženska.

Župnik ji je ponudil stol, potem pa je začel počasi zastavljati vprašanja.

Krščenca, ki jo je bil poslal neznan gospod s pretezo, da ji bo gospod dal nekaj naročil za zlatarja, je odgovarjala, kakor je vedela in znala. Ko ji je pa začel razlagati, da mora krščanska žena z možem potrpeti in mu streči, ne pa tako ravnati z možem, da je ves zbežan in obupan, in ko so začele padati ostrejšje besede, tedaj je uboga krščenca, ki ni mogla niti oddaleč uganiti, kaj pomenja župnikova strogost, le stisnila iz sebe:

»Jaz nisem poročena!«

Tedaj je pa osupnil župnik:

»Saj ste vendar žena tega gospoda, ki je bil pred vami pri meni.«

»O, ne! Jaz že ne. Žena pa ne!«

»Kaj tako živite z njim?«

»Saj ga še ne poznam. Jas sem krščenca zlatarja iz Židovske ulice.«

Presenečeni župnik ni vedel in tako je prišla krščenca do sapa in povedala, da je prišla z onim gospodom na povleje svojega gospodarja, ki je bil izročil neznanemu gospodu dve zlati uri, ki jih je bil namenjen nesti gospodu

župniku pokazat, da si bodo gospod župnik zbrali najlepšo, ki jim jo bode neznanec poklonil za god. Ona je pa morala gospoda samo spremljati v Trnovo in v mesto, da bo njen gospodar dobil gotovo plačilo za prodano uro in drugo uro nazaj.

»Meni ni pokazal nobene ure!« je vzkliknil gospod župnik. »To je bil slepar!«

Planil je k vratom in krščenca za njim, a o gospodu z urama ni bilo ne sluha ne duha ne na hodniku ne pred župniščem in nihče ni znal povedati, kam je mahnil neznanec. Bilo je, kakor bi ga požrla barja. Krščenca se je spustila v največjem diru v mesto k svojemu gospodarju.

Lahko si mislimo, kako je pogledal zlatar, ki je ravnokar doživljal veliko srečo, ki mu je bila vrgla kupca za najdražjo zlato uro v njegovo delavnico. Tako župnik kakor zlatar sta kar najhitreje obvestila policijo, ki je za takrat poslovala hitro in natančno, a vse zaenkrat: Zločinec z zlatima urama je bil izginil brez sledu. Nihče ga ni videl več, niti zlatarjevih ur.

Kajpada to ni bilo nič čudnega, da ga niso zasledili, zakaj takrat nismo še imeli policije na konjih, ni bilo telefona, niti radia, ne bickljev, ne avtomobilov, niti daktilografije niso poznali, a tudi vsa pozvedovanja so se vršila bolj polagoma.

Vendar se mi zdi prav, da bi tudi ta zločinec prišel v galerijo neizsledenih zločincev, da se njegov spomin ohrani bodočemu rodu.

Iz tega namena sem napisal ta spomin.

Ljubljana

Esperantsko predavanje v Avstriji

Ljubljana, 23. oktobra.

Ljubljanski esperantski klub je v svoji letošnji program sprejel menda tudi nalogo, da poskrbi svojim članom zanimiva predavanja esperantistov tujih držav. To je čisto dobra in pametna ideja, želeli bi bilo le, da bi esperantski klub dajal prednost predvsem domačim predavateljem, ki bi nam tudi lahko še marsikatero nesluteno naravno krasoto naše domovine odkrili in pojasnili po pogovoru: »Domače bolj vleče!«

Kot prvi predavatelj je nastopil v četrtek zvečer Dunajčan Čech, ki je predaval o naravnih krasotah Avstrije, elektrificiranih železnicah v avstrijskih Alpah in o Dunaju. Predavanje je bilo združeno s skioptičnimi slikami propagandnega oddelka avstrijskih državnih železnic ter odobora za tiskni promet na Dunaju. Z vidnim interesom in razumevanjem so sledili številni prisotni predavateljevi razlagi, ki se je odlikovala po svoji zgoščen informativnosti in izčrpnosti. V prvem delu predavanja so bile posebno lepe slike, ki so nam kazale razne kraje z visoko razvito industrijo ter slike planin in gora. V drugem delu pa je zbudila pozornost slika nekdanjega cesarskega gradu, ki so ga po vojni preuredili v muzej. Del tega bivšega cesarskega gradu je določen za mednarodni esperantski muzej, kjer so hranjeni razni stari rokopisi in druge zanimivosti, iz katerih je jasno razviden historijat in razvoj esperanta. Prav posebno zanimivo pa so bile slike, ki so nam kazale stavbe, katere je dunajska občina zgradila za omiljenje stanovanjske bede. Med ostalimi slikami je bila tudi slika največje stanovanjske hiše na Dunaju, ki je dolga 1 kilometer in v kateri stanuje okoli 5000 ljudi. Ogromnost te stavbe privede že dejstvo, da ima proga cestne železnice, ki vozi mimo, štiri postajališča.

Po dovršenem predavanju se je predsednik ljubljanskega esperantskega kluba gosp. Herko v izbranih besedah zahvalil predavatelju in mu želel, da bi imel pri svojih nadaljnjih predavanjih v drugih mestih enak uspeh, kakor ga je imel pri nas ter da bi odnesel od tega večera s seboj najlepši vtis.

Gospod Čech je doslej predaval v Budimpešti, Peču, Osijeku, Zagrebu in Celju. Jutri ali pojutrišnjem bo predaval še v Mariboru, nakar odpotuje nazaj na Dunaj. Njegova predavanja imajo dvojen namen: vršiti v tujih državah propagando za naravne krasote Avstrije in za esperanto. Kar se tiče prve, znajo biti Avstriji sila podjetni in velikopotezni in nam ne bi bilo v škodo, če bi se učili od njih!

Boj med detektivom in tatom

Ljubljana, 24. okt.

Te dni je orožniška postaja v Podpečih sploščila ljubljanski policijski, da je bil v vasi Jezero izvršen večji vlom. Neznani vlomci so vdrli ponoči v trgovino Lapajne-Mazi in pokradli mnogo blaga. Tako so odnesli 19 pletenih volnenih ženskih jopic, 7 črnih boks kož, 15 parov narezanih podplatov in 25 parov narezanih templancev, 15 do 20 pisanih otroških srajc, 8 ženskih naglavnih rut, 50 parov ženskih in moških nogavic, nekaj ovrtnikov in manšet, 17 kravat, 24 žepnih robcev, dalje nekaj druge perila in galanterijskih predmetov, 500 ciglar, nekaj cigaret, 50 zavojčkov tobaka in nekaj žganja. Skupna škoda znaša 8770 Din.

V sredo, okrog pol 8 zjutraj, je ljubljanski detektiv Merhar aretiriral v Kolodvorski ulici nekega moškega, ki je prodajal razno blago nekaterim Bosancem in drugim delavcem. Detektiv je hotel odvzeti sumljivca na polje. Pred hotelom Strukljem pa se je sumljivec detektivu iztrgal in ga udaril z zavojčkom po obrazu. Sumljivec se je nato pogeljal v beg proti Prečni ulici. Detektiv je skočil na kolo in zdržal za njim. V Prečni ulici ga je dohitel ali sumljivec je računal, da detektiv ne bo mogel hitro zavreti kolesa in je hotel steči mimo njega nazvgor. Detektiv pa je vseeno hitro zavrl kolo in zgrabil sumljivca.

Blago, ki so ga našli pri njem, izvira vse iz vroma na Jezeru. Je pa to samo majhen del vsega pokradenega blaga. Ostali del pa je tat že najbrže razprodal, ali ga pa kam skril. Tat noče voma priznati, vendar je pa njegova krivda nedvomno dokazana in mu bo kažen po delilu sodišče.

Okostje na Gosposvetski cesti

Ljubljana, 24. okt.

Danes dopoldne so našli delavci, ki polagajo cevi za kanalizacijo ob hodniku pred pekarno Bizjak, celo človeško okostje. Sodeč po izredno močni čeljusti in kosteh je okostje moškega, ki je brez dvoma ležal že dolgo v zemlji. Kako dobro so bili ohranjeni zobje. Okostje je ležalo samo kakih 50 cm pod cestnim nivojem, odnosno samo 10 cm, ker je bil na cesto kasneje navožen material. Lobanjo, ki je bila cela, so otroci tekom dneva razbili. Kako je prišlo truplo oziroma okostje v zemljo, bo brez dvoma ostala večna zagonečka.

Kaj bo danes?

Drama: Mladoletje. Red D.
Opera: Knez Igor. Red B.
Ljudski kino Glince: Ob 8 premijera velofilma »Ana Karenina« po romanu L. Tolstoj.
Nočno službo imajo lekarne: Mr. Trakoczy ded., Mestni trg 4, in Mr. Ramor, Miklošičeva 20.

○ Zadnje predavanje prosvetnega tedna bo danes zvečer ob 8 v dvorani Akademskega doma. Na dnevnem redu je predavanje o ljudskih igrah. Brez dvoma bo to predavanje zanimalo diletante naših ljudskih odrov, pisatelje in vse one, ki imajo posla z ljudskim odrom. Predaval bo g. prof. Niko Kuret.

○ Stanje ranjenega orožniškega kaplarja Šnuderla se je večerj zmnito zboljšalo, čeprav je postal v noči na petek izredno kritično. Ako ne bo nepričakovanih komplikacij, je upati, da bo Šnuderl popolnoma okreval.

○ Zahvala. Ravnateljstvo državne gluho-nemnice v Ljubljani izreka najtoplejšo zahvalo vsem darovalcem najrazličnejših igrac, s katerimi so vzravnali našo gluho-nemno dečo in ji napravili veselje, da še nikdar takega. Posebna zahvala velja še g. ing. Hribarju za dragoceno serijo lesenih modelov živali, avtomobilov, aeroplanov in vlakov, ki s svojo gibljivostjo in lično poslikavi vzbujajo največjo radovednost otrok, dalje g. dvornemu svetniku Bonaču za bogato zbirko izvrstno ohranjenih igrac, g. restavraterja Klasku za kompletno lutkovo gledališče ter tvrdki Železnikar na Marjetnem trgu, ki je obdarila otroke poleg igrac tudi z več kosi

blaga za obleke. Bodi vsem skupaj brez izjeme prijetna zvest, da so storili s svojo plemenito gesto izredno dobro delo in da bo nadzorjujoče osebe skrbno pazilo, da ostanejo darila čim dalje in s čim največje koristjo v porabi.

○ Predavanje o tehniki autogeneskega varjenja in rezanja. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI priredi v ponedeljek in sredo, 27. in 29. tm. 2 javni predavanja, pri katerih se bo razpravljalo poglavje autogenega zvarnega šiva kot konstrukcijskega elementa in pa poglavje o autogeni aparaturi, katere poslednje bo poskuseno z demonstracijo vzorcev in številnih skioptičnih slik. Obe predavanji sta namenjeni v prvi vrsti našemu samostojnemu obrtništvu, ki se autogenega varjenja poslužuje tako v svrhe reparature, kakor tudi pri novih konstrukcijah. Vabljeni pa so tudi vsi, ki jih ta stroka zanima. Predaval bo inženir tvornice za dušik d. d. g. Leo Knez v telovadnici Srednje tehnične šole (transki vhod) vsakokrat ob 8 do 10 zvečer.

○ Predavanje o Richardu Wagnerju in njegovem Bayreuthskem gledališču bo, kakor že javljeno v ponedeljek dne 27. t. m. ob 20 v veliki dvorani Kazine. Predavatelj je umetnostni zgodovinar dr. Oto Hödel iz Bayreutha, o katerem pravijo kritiki, da je v svoji stroki pravi umetnik velikega slovesa z izredno lepim in močnim glasom. Izbrani tema obravnava izredno zanimivo ter ga poleg ilustrira z umetniškimi skioptičnimi slikami. Vse prijatelje gledališča, pa tudi druge, ki se zanimajo za stvar, opozarjamo na to predavanje. Vstopnice v Matični knjižnici.

○ Karambol na Masarykovi cesti. Včeraj okrog pol dne prišlo na Masarykovi cesti do močnejšega karambola med dvema kolesarjema. Trčila sta 18 letni mehaniški vajenec Milan Dekleva, stanujoč v Predovičevi ulici št. 16 in pa Metod Arko, kleparski pomočnik. Milan Dekleva je padel na tla in se močno pobil po obrazu. Razbil si je tudi nos. Odšel je v bolnišnico, kjer se sedaj zdravi.

○ Avtobus treščil v voz. Na oglu Bleiweisove in Dunajske ceste se je pripetil včeraj popoldne hujši karambol. Magistrov avtobus, ki mora zaradi tramvajskih del na Gosposvetski cesti voziti kakor vsa druga vozila, po Bleiweisovi cesti, je treščil v tovrni voz z gramožno trugo. Truga je padla na motor avtobusa in popolnoma pokvarila avtobus. Poškodovan je tudi voznik. Potniki v avtobusu so užili dokaj strahu, kaj hudega se pa k sreči ni pripetilo nikomur.

○ Bukova drva, trboveljski premog in koks pri tt. »Kurivo«, Dunajska 39, tel. 9494 (Balkan).

Litija

Smrtina kosa. Delj časa je že bolehal daleč po okolici znan sedlar Ivan Jankelj, ki je bil mnogo let nastanjen v hiši gostinčarja g. Franka Cerarja v Gradcu. Zadnje čase se mu je bolezen obrnila na slabše in njegov prijatelj g. Franko ga je odpeljal v Kandijsko bolnico usmiljenih bratov, kjer je umrl. Pokopan je bil na tamšnjem pokopališču. Vse življenje je bil dobre volje. Kar je delal je napravil v zadovoljstvo furmanov. N. v m. p. — Železniškemu uradniku g. Bolhi je umrla na Mačkovi šestletna hčerka. Pokopali so jo na farnem pokopališču na Savi. Prizadetim naše sožalje.

Od smrti okrajnega zdravnika g. dr. Edvard Fajdiča je še do danes nezasedeno mesto okrajnega zdravnika na litjskem glavarstvu. Najnost potrebe za tako obsežno glavarstvo pač zahteva, da se čimprej to zdravniško mesto razpiše in odda.

Ptuj

Vokalni koncert znanega kvarteta Glasbene Matice iz Ljubljane bo v soboto 25. t. m. ob osmih zvečer v prostorih Glasbene Matice.

Upravni odbor mestnega avtopodjetja se je izvolil na zadnji občinski seji. V odboru so g. župan Brenčič Miha, Pirič Pavel, Fras Ferdo, Meglič Mirko, Gorup Josip, inž. Urbančič Josip in, kot zastopnik posojilnice g. dr. Fermevc Ivan.

Železniške uprave se po večini tičejo spodnje pritožbe, ki smo jih že večkrat slišali. Poleg mesarja Žilavca je jarek, ki bi ga bilo treba osušiti in istočasno tudi vojaški dotok speljati tako, da bi odgovarjal zdravstvenim predpisom. Ob jarku bi morda ne bila odveč kaka ograja. — Sicer smešen, pa vendar neprijeten je včas zvečer prekuć ali padec čez lesene kole pri postaji, ki bi jih bilo treba ali povisati ali pa prostor primerno razsvetliti. Neurečena svedra pri takom salomortalu (!) ni izključena. — Tožili so ljudje že tudi nad nizko ograjo iz bodeče žice, ki je postavljena na raznih krajih, in ki je povzroča tega še zanjavela. Otroci v svoji raztresenosti hitro lahko dobe rane, tudi težje narave, starejšim pa vedno tudi ni mogoče odnesti celih — sukenj. Podobna nizka ograja sploh ni zelo priporočljiva. Prepričani smo, da bodo merodajni faktorji te male nedostatk, pa vendar ali neokusne ali nevarne, odpravili.

Novi sadjarski podružnici. Da je letos na Ptujskem polju sadje izobno obrodilo, so najboljši dokaz vagoni, ki se dnevno napolnijo s sadjem v Ptuj ali v Moškanjcih. Ker je to gospodarske važnosti in zanimivi rezultati, bomo natančneje še poročali. Sprito tega so sadjarji uvideli potrebo po vzajemnem delu in združitvi. Te dni se ustanovita dve sadjarski podružnici: ena pri Sv. Bolkenku, druga v Slov. Gorah, to je v krajih, kjer množina pridobitnega sadja daleč presega druge kraje.

Cercle français. Francoski arheolog gosp. Rey pride tudi v Ptuj. Predaval bo v nedeljo 26. tm. dopoldne ob 10 v Mestnem gledališču o francoski umetnosti s skioptičnimi slikami. Vabimo vse prijatelje Francije, kakor tudi člane našega Muzejskega društva. — Občni zbor francoskega krožka, določen na 25. tm. se je moral preložiti radi koncerta Glasbene Matice. — Profesor Warner iz Zagreba nas je obiskal preteklo nedeljo. Pokazal nam je zanimive slike iz francoske Afrike. Njegovemu predavanju so poslušalci z zanimanjem sledili.

Naš krožek razvija takoj v početku novega društvenega leta živahno delovanje.

Sevnica ob Savi

»Kat. Prosvetno društvo »Sloček« v Sevnici priredi na praznik vseh svetnikov dne 1. novembra 1930 ob pol 5 pop. v dvorani Sločekovega doma igro v 5. dej. Mitlar in njegova hči. Vsi prijatelji društva in poštenega razvedrila iskreno vabljeni.

Kako radi bi se, draga prijateljica, Tvojemu povabilu odzvali — pa moj mož še vedno kašlja in je hripav — — — — —

Slavnost je vendar šele v treh dneh in v tem času ga Kresival pozdravi.

KRESIVAL vedno si priprav
če kašljaš al pa si hripav

Maribor

Generalni inšpektor notranjega ministrstva v Mariboru. Včeraj se je mudil tukaj Aleksander Kuzmanovič, generalni inšpektor v notranjem ministrstvu, ter inšpiciral tukajšnji policijski komisariat. G. inšpektor se je o vzorni urejenosti poslovanja mariborske policije izrazil zelo pohvalno. Tudi je inšpiciral urade obeh okrajnih načelstev in druge v kompetenco notranjega ministrstva pristojne urade ter izrekel tudi o njih poslovanju besede priznanja in pohvale.

Prodor zimskega sporta. V Mariboru ni nič manj kakor 1250 verficiranih smučarjev, ki komaj čakajo, kedaj bodo lahko s pridom uporabili svoje »dilce«. Smu-u-uk!

Razvoj civilne avijacije. Pod pokroviteljstvom Nj. Visokosti princa Pavla stoječa centrala belgajskega Aerokluba je sprico požrtvovalnih prizadevanj mariborskih Naših kril za razvoj civilnega letalstva dovolila mariborskemu odboru z odlokom dne 7. oktobra samostojno izvajanje tombole v mariborskem okrožju. Jutri bosta na Trgu Svobode dve takšni tomboli in sicer prva ob 15 (karte I.), druga ob pol 16 (karte II.). Za vsako tombolo se proda največ 5000 kart po dva dinarja. Glavni dobiček znaša 62% od skupička prodanih kart, ki se takoj v goivovini izplača. Ta dobiček zadene vsakdo, kdor ima prvih pet števil v eni vrstii. V slučaju, da zadene več kart istočasno, se dobiček deli na enake dele. V predprodaji se dobe tombolske karte v Svetekovi trati, v Glavni trati in na Glavnem trgu ter v trgovini Sport-Roglič. Za prirejanje takšnih tombol v gostilnah in kavarnah se je obrnil na tukajšnja »Naša krila«.

Pred senatom rjotice se je zagovarjal 50 letni posestnik Janoš O. iz Kančevcev, ker je 27. julija 1929 dejansko napadel finančnega preglednika Josipa Barberja, ki ga je ustavil radi suma (tiho) tapstva; razen tega si je naprtil še hudo delstvo go-lužije, ker je pregovoril dne 12. oktobra 1929 v Krizevič Sándorja K., da je v predmetni kazenski zadevi zoper O. krivo pričal, čes da ne gre pri tem za Janoša O., ampak za Stefana O. K. pa je pozneje priznal, da je krivo pričal in da je radi nagovarjanja Janoša O. obdolžil Stefana O. Razpravo je vodil sodnik okrožnega sodišča Lenart, Kolšek in dr. Ažman prisednik; obožbo je zastopal državni pravnik dr. Zorjan.

Obtožene je bil obsojen na 4 mesece ječe. Na nedeljskem programu so jutri sledeče prireditve: ob 10 v uniojski dvorani svečana proslava češkoslovaškega narodnega praznika; ob pol 17 v dvorani Prosvetne zveze akademija Poselske zveze z zanimivim programom — govori, deklaracije, oderski prizor in petje; mejsko katoliško prosvetno društvo pa ima ob pol 17 svoj redni sestanek.

Krnavo kvartanje in »šnapslanje«. Pri uotici, ki smo jo pod gornjim naslovom priobčili v včerajšnji številki, je pomotoma izostala objava razsodbe. Sumandl je bil radi zločinca zoper življenje in telo ter prestopka zoper imovino obsojen na tri leta robije, denarno globo 1000 Din in troletno izgubo častnih pravic. Quitt pa radi hazardne igre in prestopka zoper imovino na eno leto robije, 1000 Din globe in po prestani kazni na trajni izgon iz Jugoslavije.

Celje

»Naša kri« se uprizori jutri. Z več strani Savinjske doline je Gledališka družina dobila obvestila, da bi se radi udeležili predstave Finžgarjeve »Naše krvi«, ako bi bila repriža mesto dunec zvečer jutri popoldne. Ker tvori dežela znatni in najhvaležnejši del publike Gledališke družine, se hoče Gledališka družina na te želje ozirati in bo »Naša kri« ponovila jutri popoldne ob pol 4.

V celjski bolnišnici je umrla 4 letna Marjeta Polanec, hčerka progovnega delavca iz Poljčan.

Jutri popoldne ob pol 4 bo v novi gledališki dvorani palače Ljudske posojilnice repriža Finžgarjevega igrakaza »Naša kri«. Ne zamudite si ogledati lepe naše narodne igre. Nastopi okoli 50 oseb.

Poskus samomora. V hotelu »Hubertus« v Gosposki ulici je bil ob 18. tm. dalje uslužen kot hotelski sluga neki Emerik K., po poklicu brivec, rojen 1. 1911. v Rottenmannu v Avstriji, pristojen na v Bišečki vrb v ptujskem okraju. V četrtek 23. tm. dopoldne je izročil hotelir Č-u Din 200 z naročilom, da gre v zalogo pivovarne »Union« po sodeček piva. Č. je odšel in se dopoldne ni več vrnil. Hotelir je stopil sam v zalogo piva in tam izvedel, da Č. sploh ni bil tamkaj. Radi tega je hotelir zadevo prijavil policiji, ki je pričela C. iskati. Pri zasledovanju je višji stražnik Pipan stopil okoli 17 tudi v gostilno Gaud v Gosposki ulici in res našel tam Č. v družbi z nekim F. Ko je Č. zagledal stražnika je segel v žep, izlekel malo flobertovke ter jo naperil na stražnika. Stražnik je bil urnejši in je s pendrekom podrl Č. na tla. V medsebojni borbi pod mizo je Č. namerikal naperil flobertovko proti sebi in se ustrelil v trebuh. Bil je takoj prepeljan v celjsko bolnišnico, kjer so mu udili prvo pomoč. Rana je rednje težka. Čemu je streljal na sebe, noče

Spodobne ljudi za kolportazo iščemo; javiti se je treba v naši upravi na Koroški cesti 1.

Gostovanje mariborskega igralca v Zagrebu. Včeraj je gostoval v zagrebškem gledališču v »Orlovu« član tukajšnjega Narodnega gledališča D. Truhovitič.

Desetletnico svojega umetniškega delovanja obhaja prihodnji teden tukajšnji splošno priljubljeni gledališki igralec Hinko Tomašič. Nastopi v glavni vlogi L. Andrejevih »Dnevo našega življenja«. Ob tej priliki izrekamo slavljenca naše najprisrčnejše čestitke!

Imenovanja v moški kaznilnici. Za paznike so imenovani Franc Rebernak, Franc Januška, Fr. Gregorevčič, Roman Stanič, Ivan Hrovat, Anton Robas, Josip Murgelj, za paznike-sluge Anton Pire, Alojzij Mrzlikar, Avgust Pečnik, Janez Zemljčič in Martin Križanič.

Precj izbere je bilo na včerajšnjem ribjem trgu. Prodajali so: ščuke po 20—25, karpe 25, jegulje 35, tomine 35, sipe 36—40, saxrdele 16 in morske rake po 35 Din za kg.

V kinu Apolo bo dne 28. in 29. t. m. dvoje zelo važnih predavanj, ki jih priredi tukajšnji oblastni odbor »Jadranske straže«. Predava odlični predavatelj, profesor dr. Rubiž iz Splita o pomenu morja za Jugoslavijo ter o Splitu in okolici. Pričetek predavanja ob 20.

V znamenju krizantem je bil sprico bližajčega se praznika Vseh svetnikov včerajšnji cvetlični trg. V šopkih so se prodajale po 2—5, v loncih 5—15; razentega so bile na izbero tudi nizke rože po 6, visoke pa po 15—20. Nagrobni venci po 5—20 (zeleni), s cvetličami pa po 10—50.

Nočno lekarnsko službo ima tekoči teden Vladovičeva lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici.

Razstava krizantem priredi jutri podjetje Džamonja. Razstava bo odprta ves dan. Plača se vstopnina 3 Din za osebo, dijaki in vojaki 2 Din. Dobitek gre v korist Jadranske straže za šolsko ladjo.

Zile si je na levi roki prerezala v tukašnjem kopališču včeraj popoldne ob 17 ga. H. H. Pričela je kričati, nakar je kopališko osebe prihitelo v kabino. Pozvalo je rešilni oddelek, ki jo je prepeljal v tukašnje bolnišnico. Zapustila je pisimo, ki ga je policija zaplenila. Vzroki ozir. ozadje ni znano.

Pri mostu za Franzovim mlinom je padel včeraj popoldne 5 m globoko 40 letni, pri mestnem stavbeniku Živcu zaposleni delavec Leopold Samotorčan. Zadel je težke poškodbe po telesu. Razen tega si je zlomil zgornjo čeljust. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Avtomobil je povozil včeraj popoldne v Frankopanski ulici 16 letnega vajenca Alfreda Španeka. Dobil je tako težke poškodbe po celem telesu, da so ga morali prepeljati v splošno bolnišnico. Njegovo stanje je precej resno.

Docent dr. Ivan Matko, specialist za notranje bolezni, se je preselil Maribor, Trubarjeva ulica 5 poleg protestantovske cerkve.

povedati. Pri telesni preiskavi so našli pri njem le še 17.30 Din. Kam je dal ostali denar, ni bilo mogoče dognati, ker noče Č. ničesar izjaviti. Enako je zagonečno, odkod Č. flobertovka. F-u je rekel, da jo je dopoldan kupil, vendar o tem v trgovini, kjer take stvari prodajajo, ničesar ne ve. Možno je, da je Č. sploh nameraval napraviti samomor.

Ljutomer

Zlato poroko obhajata to nedeljo dne 26. tm. zakonska Jakob in Marija Vogrinec, krojaški mojster v Stročji vasi, v krogu svojih otrok in vnukov. Jubileanta sta še prav korajžna čila in zdrava. Še zablajata kako domačo okroglo če je treba in če je razpoloženje. Želimo jima naj še naprej ohranita svežost življenja.

Smrtina kosa je znova zahtevala svojo žrtev med ljudskošolsko mladino. V cvetu let je danes umrla Franciška Potočnik, učenka petega razreda dekliške osnovne šole. Najprej je dobila davico, katero je prebolela, po presledku je bila znova prijeta bolezen, kateri je podlegla. Vzgodno je prenašala trpljenje. Kar nasmejal se je ob previdenju. Angel je utrgal cvet iz Marijinega vrta. V soboto jo spremimo na groba.

Murska Sobota

Odhod profesorjev. Tukajšnje gimnazijo sta zopet zapustila dva profesorja in sicer gg. A. Pavlič in Četina. Prvi je odšel v Celje, drugi pa v Novo mesto. V teku tega šolskega leta so že štirje profesorji zapustili našo gimnazijo.

Komorni koncert, na katerem sta nastopila velika umetnika Rupel in Rus je bil za M. Soboto nekaj izrednega. Občinstvo je umetnikoma ploskalo z velikanskim navdušenjem.

Štirje mladi v enem dnevu. V četrtek je imela M. Sobota kar štiri mladiče. Dva sta bila v bolnici, dva pa zunaj. Takega slučaja Sobota še ni imela.

Spomini na rusko-japonsko vojno

Ob 25letnici mirovne pogodbe v Portsmouthu - Japonska je svojo zmago dobro izkoristila

Pred 25 leti je bila v Portsmouthu podpisana rusko-japonska mirovna pogodba, po kateri je izgubila Rusija svoje vojno oporišče na Daljnem Vzhodu, in sicer Port Artur in južno polovico otoka Sahalina. Desničarski ruski listi, ki se spominjajo obletnice, so mnenja, da je bil mir sklenjen predčasno, ko Rusija še ni utegnila izrabiti svoje premoči na kopnem: konjenici in topovi so prepozno prispeli na oddaljeno bojišče. Razen tega pa je bila tudi Japonska na koncu svojih moči. Poklicala je pod orožje osem odstotkov vsega prebivalstva, dočim ga je Rusija poklicala le pol odstotka. Med japonskimi ujetniki, ki so padli v roke Rusom v Mukdenski bitki, je bilo že precej starčkov in napol otrok. Morda je res, da se je Rusija prenapeljala z mirom, vendar so biti tu drugi važnejši vzroki za ta korak, namreč notranji nemiri in radi teh ogroženosti ruska vlada ni mogla nadaljevati vojne, ki je že itak preveč omajala njeno stališče doma. Mir pa je bil proti vsemu pričakovanju sklenjen precej ugodno za Rusijo, za kar se je zahvaliti samo nepopustljivosti ruskih diplomatov in osebnosti energiji predsednika Roosevelta. Pa tudi že skoro popolna finančna izčrpanost je Japonsko prisilila, da je precej popustila od svojih dalekosežnih zahtev. Po sklenjenem miru je car odlikoval z grofovsko častjo vodjo ruske delegacije značnega finančnika S. Witeja, kar je izzvenelo kot uradno priznanje njegovih zaslug pri pogajanjih. Toliko zgodovine.

Ta 25letnica pa vzbuja resnim svetovnim politikom še druge pomisleke. Japonska je znala spretno izkoristiti vse dogodke in razmere in trdno slejkoprej obvlada vzhodni del Tihega oceana, Rusija pa je, kar se tega tiče, precej na slabšem. Rusija na Daljnem Vzhodu ne more misliti na pomorsko vojno in bi celo zelo težko zavrnila ono japonsko moč, ki bi se izkrcala na suho. Če bi prišlo na Daljnem Vzhodu do oboroženega konflikta, ima japonska armada skoro prosto pot v Sibirijo. Nobena skrivnost ni več, da ima japonski generalni štab že izdelan tozadeven načrt, po ka-

terem bi japonska armada v slučaju vojne zasedla nekaj dni po napovedi vojne vse ozemlje notri do Bajkala. Japonska nima prav nobenega strahu pred svojo veliko sosedo. Sovjeti so se tekom svoje devetletne vlade na Daljnem Vzhodu zanimali vse preveč za kitajske razmere, kjer so skuhalo lepo kašo, za uspešno obrambo svojih lastnih meja pa se niso brigali. Po svetovni vojni so japonske čete kot zadnje izmed vseh okupacijskih čet zapustile rusko ozemlje. Šele novembra leta 1922. so odšle zadnje japonske čete iz Vladivostoka, sedanje prestolice ruskega Primorja, pa še to se je zgodilo le na ponovno intervencijo Združenih držav Severne Amerike. Še dalj časa pa so ostali Japonci na Sahalinu, od koder so odšli šele po podpisu pogodbe v Pekingju leta 1925., torej šele pred petimi leti.

Že pred 25 leti je morala carska vlada priznati Japonski posebne ugodnosti glede ribolova v Tišem oceanu, Ohotskem morju in Beringovem prelivu. Sovjeti pa so morali te pravice potrditi in jih še razširiti. Sedaj ima Japonska poleg pravic do ribolova, tudi pravico do lova na živali s plemenito kožuhovino, kar je seveda veliko zapostavljanje ruskih in ameriških lovcev. Še mnogo bolj važno pa je dejstvo, da je sklenila Japonska s sovjeti dalekosežne pogodbe za izrabo petrolejskih vrelcev in premožgovnikov na ruskem Sahalinu in v vzhodni Sibiriji. Japonska podjetja v vzhodni Sibiriji so postala prava gospodarsko-vojna oporišča na suhem. Delujejo tako izborna, da zalagajo vse rusko zaledje s svojimi proizvodi, poleg tega pa še izvažajo mnogo surovin v lastno domovino. Sovjeti pa, ki se zavedajo svoje gospodarske slabosti, si ne upajo ničesar napraviti, da bi ovirali ekspanzijo japonskega kapitala. V mednarodni politiki pomeni seveda to izredno ugodno priliko za Japonsko. Nikoli še ni imela boljše stališča v svoji tekmi z Združenimi državami. Radi tega tudi napeto opazuje sovjetsko rovarjenje na Kitajskem in protisovjetsko gibanje v sovjetskem Primorju.

Zadnje Nansenovo znanstveno potovanje

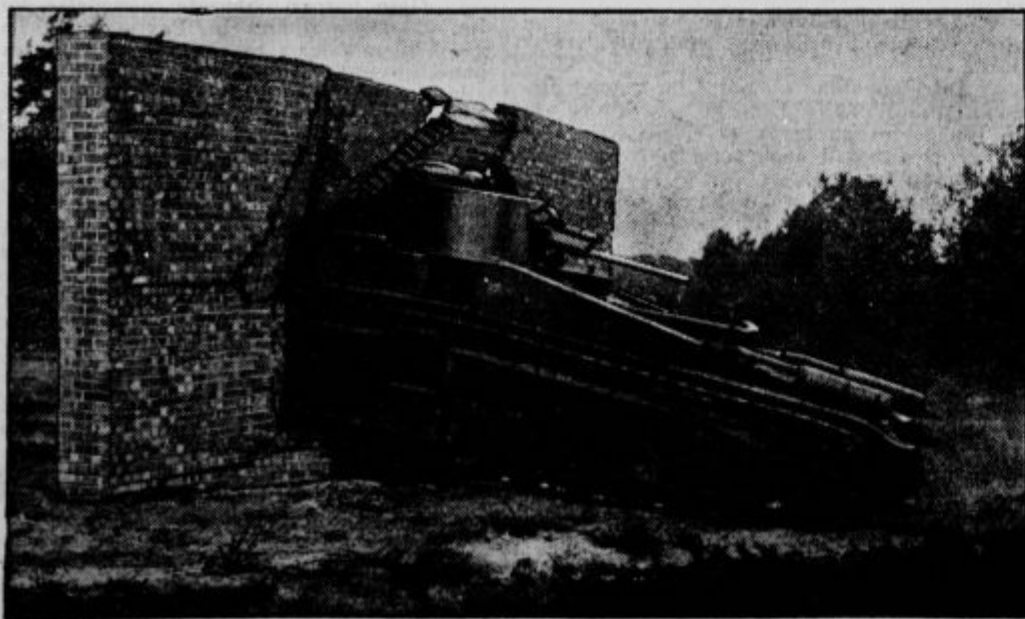
Zadnje znanstveno potovanje, ki ga je podvzel znani norveški polarni raziskovalec in človekoljub Frithjof Nansen, ga je vodilo v južne kraje sedanje sovjetske republike, kjer so nekoč prebivali divji gorski narodi.

V svojem zadnjem delu, ki je pravkar izšlo (Skozi Kavkaz do Volge), opisuje Nansen zelo nazorno doživljanje na svojem potovanju. V Dagestanu, ki je ena najbolj zanimivih izmed teh pokrajin, je Nansen s svojimi tovariši obiskal muzej. »Tam smo dobili,« tako pripoveduje sam, »saj nekoliko vpogleda v življenje gorskih narodov. So mohamedanci, in sicer po veliki večini suniti, nagibajo se torej bolj k Turkom, kakor pa k Perzijcem. Vendar so med njimi tudi šiiti. Verska gorečnost je poenotila, verski obredi so že precej sodobnega značaja. Ta vtis dobimo takoj v glavnem mestu in njegovi okolici. Ženske ne nosijo več niti doma niti na ulici pajčolanov in jih tudi ni več tako sram pred moškimi pogledi. Večina mož je kar popolnoma zadovoljna z eno ženo. V deželi raste vinska trta in se skoro vse vino popije doma, čeprav šuridzem prepoveduje uživanje alkoholnih pijač. Opazili smo slične razmere, kakor v evropski Turčiji. Noben muzein ne kliče več k molitvi, nikjer ni videti moških, ki bi se klanjali proti Mekki in molili, kar je vsakemu muslimanu sveta dolžnost. Precej prstov ima tu poleg boljše vize, ki načelno odklanja vsako vero. V muzeju smo videli vso zgodovino Dagestana. Velik oddelek muzeja je posvečen spominu na Saamila, ljudskega preroka in borca proti Rusiji. Videli smo slike iz njegovega pustolovskega življenja, potem njegovo obleko, če je bila res kdaj njegova, vrečo, kamor je spravljala koran in še druge podobne spo-

mine nanj. Vodnik nam je navdušeno pripovedoval dogodke iz pustolovskega življenja tega moža in o veliki moči, ki jo je imel kot gospodar divjih gorskih narodov. Tudi o Hadži-Muratu smo slišali marsikaj. Ta se je 11 let skupno boril s Samilom in je v nešteti bitkah premagal Ruse. Samil pa, ki je mislil umoriti svojega brata in vse ostale sorodnike, se je Hadži-Murata bal in je celo njemu samemu stregel po življenju. Hadži-Murat je zbežal v ruski tabor, da bi se maščeval. Muzej ima tudi lepo ilustriran izvod Tolstojevih novele »Hadži-Murat«. Ko smo tako hodili po muzejskih prostorih, iz katerih so gledale na nas Samilove resne podobe in ko je naše oko plavalo preko ravnih streh tja do sinjih gora, ki so domovina tega svobodnega naroda, so naše misli potovale v one čase nazaj. Pred našimi duhovnimi očmi se je odigravala pestra usoda tega naroda, podoba velikega Samila je zrastle pred nami, podoba velikega proroka in borca za svobodo svojega ljudstva, ki je skozi 25 let v neprestanem boju odvrčal nepregledne ruske armade od meja svoje domovine. Končno pa je obdan od vseh strani, ko so ga zapustili že najboljši prijatelji, podlegel.

Letovišče za konje

Angleško društvo za zaščito živali je v Poyntonu pri Manchesteru uredilo edinstveno letovišče, namreč letovišče za konje. Predsednik tega društva pravi, da konj, ki celo leto dela, zasluži nekaj počitka. Zdi se, da to angleški lastniki konj uvažujejo, kajti »letovišče« je polno »gostov«. Lastniki pošljejo tja konje za teden ali 14 dni. Cene niso visoke. Teden dni letoviščarjenja stane samo devet šilingov, seveda je tu všteta vsa oskrba. Poleg tega je ta konjski azil zamišljen tudi kot zavetišče za stare, onemogle živali.

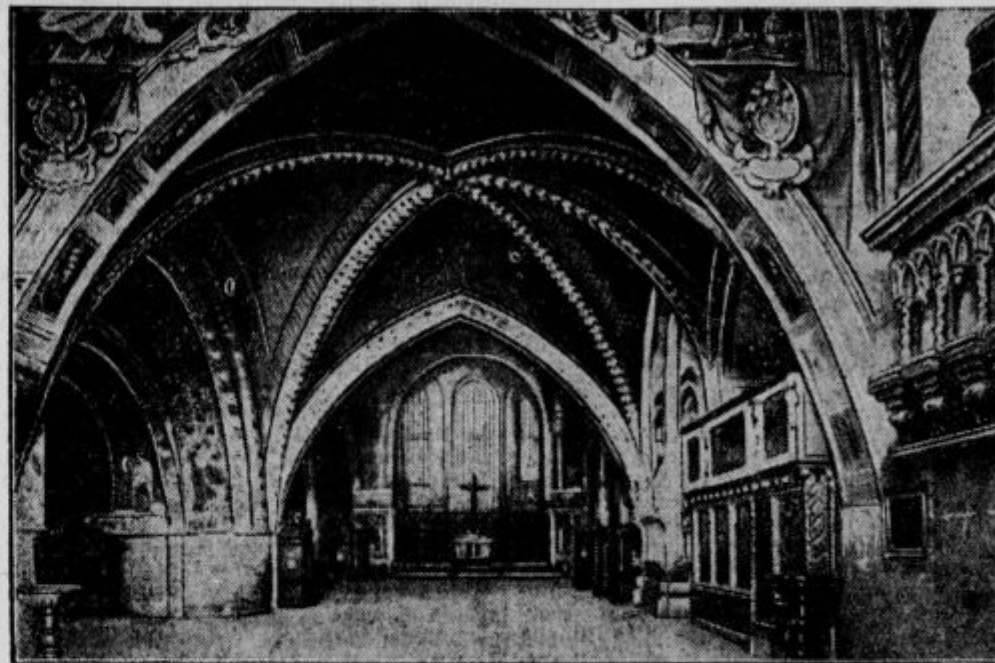

Tank prodre zidano steno. Delegatom angleških dominionov na imperialni konferenci v Londonu na čast so priredili veliko vojaško parado, ki je nudila pregled najnovejših pridobitev angleške vojne tehnika.

Poroka bolgarskega kralja

Danes se poroči v Assisiju bolgarski kralj Boris s hčerko italijanskega kralja, princezo Ivano.

Notranjščina bazilike sv. Františka v Assisiju.

Iznajdljivi tatovi

Velike ameriške trgovine imajo najetih mnogo detektivov, ki pazijo po vseh prostorih na tatove. Kogar zapazijo pri tatvini, ga takoj prepelejo na policijo, da ga zaslisi. Čičaški tatovi pa so ravno to postopanje detektivov uporabili za novo zvijačo, ki jim dela res vso čast. V veliki modni trgovini Morris G. Brown v Chicagu je te dni neki tajni agent opazil mladega moškega, ki se je boječe oziral okoli, končno pa si je nataknil na glavo klobuk, na katerem je bila še prilepljena tablica s ceno in skušal priti k izhodu. Detektiv je stopil k njemu in ga kljub vsem protestom aretiral ter peljal na bližnjo policijsko stražnico, kjer so ga zaprli. Čez tri dni pa je prišel pred sodnika. Tu pa je »kupec« smehljaje potegnil iz žepa potrdilo blagajne, da je plačal račun za klobuk. Seveda so ga takoj izpustili. Toda »kupec« s tem še ni bil zadovoljen. Vložil je proti tvrdki tožbo in zahteval kot odškodnino za tri dni, ki jih je prebil v zaporu, 1000 dolarjev. Sodišče je odločilo njemu v prid in tvrdka, ki ni marala škandala, je vsoto takoj izplačala. Nekaj dni pozneje je neki drugi hišni detektiv opazil elegantno oblečenega gospoda, ki je »sunil« s prodajalne mize par moških rokavic. Vsa zadeva se je zopet tako zaokrenila, da je morala tvrdka plačati 1000 dolarjev kot odškodnino elegantnemu gospodu, ki je moral tri dni sedeti v zaporu. Ravateljstvo trgovine je radi tega sklenilo, da bo vsakega detektiva, ki ji bo še nakopal tako nerodnost, takoj odpustilo. Odslej naprej so se hišni detektivji silno bali »kupcev« in so precej nerednosti iz bojazni pregledali. Ko pa je nekega dne neka dama spustila v svojo torbo kar več parov svilenih nogavic, se je šefu strumnih hišnih detektivov zdelo potrebno, da intervenira. Stopil je k dami in zahteval listek od blagajne. In res ga dama ni imela pri sebi. Detektiv je stopil v oddelek za nogavice in tam je zvedel, da dama sploh ni bila tam postrežena in da je bil tam istega dne neki gospod, ki je kupil več parov svilenih nogavic. Tudi pri blagajni niso poznali dame. Nobenega dvoma ni bilo več in tatice so zaprli. Ta zadeva pa je stala trdno kar 2000 dolarjev, zakaj ameriška sodišča cenijo ženske še enkrat toliko kakor moške. Dama je namreč pred sodnikom nenadoma privlekla iz raztrgane notranjosti svoje torbice blagajniški listek in je bila takoj izpuščena, na kar je seveda vložila proti tvrdki tožbo. Seveda dama ni osebno izvršila nakupa, vendar je imela listek od blagajne in nihče ji ni mogel ničesar dokazati. Naposled pa je bilo trditi vsega skupaj dovolj. Odpustila je vse detektive in se odločila, da se popolnoma ravno dušno zadrži napram tatvinam, kajti prišla je do prepričanja, da jo tatvine mnogo manj stanejo, kakor pa zadevščine z napačnimi aretacijami kupcev. Čičaški tatovi si pa manejo roke.

— PEGE —

odstrani takoj in brez sledu »Creme Orizol«
Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Zalo-
ga: »Cosmochemia, Zagreb, Smičklasova 23. Telefon 49-9

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 25. oktobra.

12.15 Plošče (mešan program) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 18.00 Jamski grad Luknja in grad Zalog; predava g. Pirnat — 18.30 Plošče — 19.00 Ga. Orthaber: Angleščina — 19.30 Aktualna ura: O mojstrskem dirigentskem tečaju v Baslu, pred. g. L. M. Skrjanc. — 20.00 Prenos opere iz Zagreba — 22.30 Casovna napoved in poročila, plošče.

Nedelja, 26. oktobra. 9.30 Prenos cerkvene glasbe. 10.00 Versko predavanje. 10.20 Kmetijska ura. 11.00 Radio orkester. Trobenta solo. Vmes duet: gg. Jože Gostič in Tone Petrovčič. 12.00 Tedenski pregled. 15.00 Ing. Jeglič: Pogovor s prijatelji. 15.30 Plošče: slovenska glasba. 15.45 I. Benko: Centralno mlekarsko društvo v Ljubljani. 16.00 Shakespeare: Julij Cezar, drama (Ljudski oder). 19.30 Prenos iz Brna: »Knez Igor«, opera. 20.00 Casovna napoved in poročila, lahka glasba.

Drugi programi:

Nedelja, 26. oktobra.

Belgrad: 12.30 Ciganska glasba. 16.00 Narodni napeti. 17.30 Plesna glasba. 21.00 Plošče. 21.45 Jugoslovanski koncert. 22.45 Tamburice. — Budapest: 11.15 Uniatka služba božja, nato koncert orkestra. 14.00 Plošče. 17.15 Koncert. 19.00 Orgelski koncert. 20.30 Koncert vojaške godbe. — Milan: 10.45 Nabožna glasba (plošče). 12.15 Vesela glasba. 16.15 Komedija. 19.30 Zabavna glasba. 21.00 »Ermanis«, opera (Verdi). — Praha: 18.00 Orkestralni koncert. 19.10 »Knez Igor«, opera (Musorgskij). 22.25 Radio orkester. — Langenberg: 16.30 Popoldanski koncert. 20.05 »Leteči Holandec«, opera (Wagner), nato plesna glasba. — Rim: 17.00 Vokalni in instrumentalni koncert in plesna glasba. 20.35 »Kristof Kolumb«, lirčna drama. — Katovice: 10.15 Nabožna glasba. 13.00 Simfonični koncert. 17.40 Popoldanski koncert. 20.30 Ljudski koncert. 22.15 Piano. 23.00 Plesna glasba. — M. Ostrava: 11.00 Koncert. 16.00 Koncert orkestra. 19.00 »Knez Igor«. Prenos opere iz Brna. 22.25 Koncert radio orkestra. — Leipzig: 13.00 Koncert orkestra. 14.30 Pesmi. 17.15 Plošče. 18.30 Zabavni koncert. 20.20 Prenos iz opere, nato plesna glasba.

Kanarček je ušel.

Keyserling in Sonnenschein

MALI OGLASI

Vaša drobna vrstica 1-50 Din ali vaša beseda 10 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad četrt vrtice se računajo višje. Za odgovor znamke! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iščejo

Žagar
išče službe na venecijanski na vodo. - Persin, Tacen nad Ljubljano.

Delavec
spособen za vsa hišna dela in popravila, želi dobiti službo. Gre tudi za hlapca, slugo ali čuvaja. Ponudbe na upravo pod šifro »Trezen in zanesljiv« št. 12.124.

Prodajalka
izučena mešana trgovina, želi premeniti službo. Vajena je kuhanja in drugih hišnih del ter voljna pomagati. Nastopi lahko takoj ali pozneje. Cenjene dopise je poslati pod zn. »Marljiva« št. 12.158 na upravo »Slovenca«.

Zasluzek

Glavne in potujoče zastopnike
iščejo za vse banovine in mesta za prodajo nekaterih dobrodošlih predmetov. Plača in provizija zasigurno. Privredila »Rige od Fere br. 14, Beograd.

Službo dade

Mesarskega vajenca
z dežele sprejme takoj Karol Černe, mesar, Šolski drevored, Ljubljana.

Kovaškega vajenca
sprejmem pod ugodnimi pogoji, stanovi, in hrana v hiši. M. Klun, Kočevje.

Gozdarski adjunkt
zmožnega slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, sprejme gozdarski urad. Cenjene ponudbe pod šifro »Gozdarski adjunkt« št. 12.046 poslati na upravo tega lista.

Dekle
pošteno in pridno, čedne zunanjosti in lepega vedenja, ki ima veselje do otrok in vseh gospodinskih del, sprejme takoj 4 članska obitelj v Ljubljani. Ponudbe na upravo pod »Dobra služba«.

Gorenjko
iz Bohinja, Mojstrane ali iz okolice Kranjske gore, zdravo, močno in pridno ki ima veselje do planin, išče za vsa hišna dela planinska kočja v trajno službo. - Naslov v upravi pod št. 12.194.

Učenec
pošten in zdrav, se sprejme v trgovino z mešanim blagom. Ludovik Šešerko, Planina nad Sevnico.

Deklica
pridna in poštena, 16-18 let stara, se sprejme takoj k otrokom in kot pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.185.

Pouk

Šoferska šola
prva oblast. konc., Čamerin, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoslova). - Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Šoferska šola
oblastveno koncesijonirana I. Gaberščik, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Bleiweisova cesta 52. Prihodnji redni tečaj prične 1. novembra.

Tudi Vi morate
poznati reliefne vezene. Pouk je popolnoma brezplačen. Lindič, Ljubljana, Komenskega 36.

Denar

9% posojilo
na prvo hipoteko ali konvertiranje iste - nudi Upravništvo »Merkur« - Ljubljana - Selenburgova ulica 6-II., telefon 30-52.

Vnajem

Prostore
z izloženimi okni, preurejene iz gostilniških in trgovskih lokale, dam v najem na Celovski cesti tik postaje ob novo projektirani cesti železnici. Poleg je tudi stanovanje. Matija Terlep, Ljubljana 7 Jernejeva cesta.

LOKAL
spособen za vsako trgovino, na zelo prometnem kraju v Mariboru, Aleksandrova c. 203, v bližini glav. kolodvoza, se takoj odda. Vprašati pri lastniku hiše Ubaldu Nassimbenu, Maribor, Vrtna 12.

Stanovanja

Prazna soba
lepa, solčna, I. nadstr., se odda. Pleteršnikova 24 (ogled od 2-3 pop.).

Stanovanje
3 sob, pritliklin, komfort, oddam takoj na Dunajski cesti. - Naslov v upravi pod št. 12.188.

Soba
prazna ali meblirana, s posebn. vhodom, se odda. Zelena jama, Prešernova ulica 18-I.

Malo sobo ali kabinet
opremljeno, event. z vso oskrbo, v bližini kolodvoza, išče mirna gospodična. Ponudbe pod »Mira« št. 12.233 na upravo lista.

Pritlično stanovanje
v bližini Sv. Krištofa, kuhinja, 2 sobi, kabinet, pritlikline, električna in plinska napeljava, se odda s 1. novembrom. Naslov v upravi pod št. 12.217.

Dve stanovanji
po 2 sobi s pritliklinami, v novi hiši pri Sv. Križu, od Smrčičeve gostilne naprej, oddam mirni stranki. Poizve se v Tomačevem št. 48 pri Kokali.

Kupimo

Telovadno orodje
išče šola na Pobrežju pri Mariboru. - Ponudbe pošljite na šolo.

Vrednostne papirje
srečke, obligacije, delnice kupuje upravništvo »Merkur«, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II, tel. 30-52.

Posestva

Duhovnik kupi hišo
blizu cerkve in postaje, s kakimi 4 sobami in pritliklinami, z vrtom, njivo ali sadonosnikom. - Ponudbe na upravo pod št. 12.205.

Parcelo
v Ljubljani kupim. Ponudbe na upravo pod šifro »Parcela« št. 12.190.

Visokopritlična hiša
ob Dunajski cesti napredaj. Naslov v upravi pod št. 11.926.

Pritlično hišo
prodam iz proste roke v Kastelčevi ulici 116. Ponudbe na naslov: Anton Feri - Kastelčeva ulica - Novo mesto.

Hiša v Ljubljani,
enodružinska ali parcela se kupi. - Pondube na poštni predal 338.

Lepo hišo
z velikim vrtom ter letnim donosom 68.000 Din, poleg Tabora, prodam. Le resni kupci naj stavijo ponudbe na upravo pod »Dobra kupčija« št. 12.186.

Prodamo

Volna, bombaž,
nogavice in pletenine v veliki izbiri pri Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ul. 4 in Stari trg 12.

Prodaj stroj
za izdelovanje zidne in strešne opeke. Dela 800 do 1000 kom. na uro ter je v popolnoma dobrem stanju. Naslov v upravi pod št. 12.071.

Foto-aparat
znamke »Ica«, 9x12, z dvojno lečo, prodam zelo ugodno. Vprašati: Langusova (Tobačna) ulica 9.

Jabolka in orehe
dobite na debelo pri Gospodarski zvezi v Ljubljani.

Otroška postelja
dobro ohranjena, se ceno proda. Domobranska 5-I.

Puhasto perje
čisto čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROŽOVIC - Zagreb, llica 82. Kemična čistilnica perja.

ČEBULO
zdravo, domačo, nudim pri odjemu 1000 kg po 75, do 2000 kg po 70, pri večjem odjemu po 65 Din za 100 kg postavno Moškanič. Naročila promptno izvršuje Josip Lah, Osluševci pri Ptuj.

Otroško posteljo
belo emajlirano proda poceni R. Čotič, Ljubljana 7, Kamniška ulica 10 a.

Razno

Živčno bolni!
Treba Vam miru, oddiha in planinskega zraka, tedaj pridite na Kofce. Pridobite na teži in zdravju, uspeh zagotovljen. Penzija 50-60 Din. - Informacije: »Planinski dom« Kofce, p. Tržič.

Pustite pijančevanje!
Avinal, ki stane 220 Din, Vas odvadi takoj. Nikoprost, ki stane 76 Din, Vas odvadi kajenja. Razpošilja Lindič, Ljubljana, Komenskega 36.

Obrt

Kadar greste
na sprehod skozi Zgornjo Šiško, ustavite se »Pri Martincu« (poleg gas. doma), kjer boste ceno postreženi z izborno domačo svinjino (ob sobotah in nedeljah krvavice in pečenice) in pristno štajersko ali dolensko kapljico.

Koruzo za krmo
oddaja najceneje volterzovina šita in moka A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24.

V Mariboru
je najugodnejši nakup galanterije, drobnarije, parfumerije, papirja, šolskih potrebščin itd. - na debelo in na drobno - pri DRAGO ROSINA, Vetrinjska ulica šte. 26.

Dr. G. PICCOLI, lekarnar v Ljubljani, priporoča pri zaprtju in drugih težkočah želodca svojo preizkušeno **želodčno tinkturo**

NAJVEČJA TRGOVSKA IN ODPOŠILJATELJSKA TVRDKA

Kastner, Ofner, Zagreb
ILICA 4

Kurja očesa
Najboljše sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN je mast

Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča
M. HRNJAK
lekarnar - SISAK
Varujte se potvorb

Pošilja po povzetju za vse banovine Depot za Jugoslavijo »MICHEL« Kosmajška št. 1. Beograd. Prodaja Engleska drogerija, Knez Mihajlova 33. Tel. 27-95 in lekarna Delini Knez Mihajlova 1. Beograd.

Doze veljajo Din 115,-, 150,-, 185,- in 290,- Doze so pripravljene, kolikor je večja, toliko je močnejša; kakor ima kdo obolelo lasno tkivo in »Zerm«. Kdor uporabi dozo za Din 290,- a ga slučajno ne bi popolnoma zadovoljila, dobi v depotu isto količino zastonj. Poština na Vaše stroške. Navodila za uporabo so v vsakem paketu tiskana.

Kupujte v trgovini. Kjer kupu cjo tisoči!

Naročniki izven Zagreba, zahtevajte največji cenik Jugoslavije. Izberite iz velikanske zbirke: ženskega in otroškega perila, robcev, platna, namiznih prtov, manufakturnega blaga, ženskih klobukov, ženske konfekcije, kratkega in pletenega blaga, igračk, moške mode, preprog, zastorov, parfumerije, obutve, čipk, kuhinjske opreme ono, kar potrebujete. - Pri vsakem nakupu prihranite.

NAJVEČJA TRGOVSKA IN ODPOŠILJATELJSKA TVRDKA
Kastner, Ofner, Zagreb
ILICA 4

Pohištvo

priprosto in oajmodernejše Vam audi tvrdka po izredno nizki ceni
KREGAR IN SINOVA
Št. Vid nad Ljubljano - nasprot kolodvoza

Za soboslikarska

pleskarska in črkoslikarska dela se priporoča
Tone Malgai
družba z o. z., LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 6.

Sigurno zdravlilo za lase!

Za resničnost spodaj navedenega imamo žive reklame in zahvale, poleg tega je dobil letos na razstavi v Parizu prvo in največjo nagrado Grand Prix z zlato medaljo. To je pomada »MICHEL« zdravlilo za lase, ki ustavi izpadanje in sivljenje las, odstrani prhljaj, srbenje, krastice in lišaje. Povrne in požeje nove naravne lase, ozdravi lasno tkivo in, Zerm«.

Smrt Karadjordieva

si jajan roman iz prošlosti Srbije iz peresa Pere Todorovića.
Cena 30 Din, s poštnino 35 Din. - Dobi se pri odboru za izdajo celotnih del Pere Todorovića, Beograd, Svetosavska ulica 22. - V tisku: Pregnanstvo Obrenovičev, Beograjske tajne, Madjije na prestolu, Odhod s prestola, Dnevnik dobrovoljca, Krvavo leto, Zaječarski upor 1883, Aspide.

Pozor peki in trgovci

Najboljša gornjebačka moka prvorazredne marke
DESIDER FORGACS
Honigov paromlin na valjke
Bačka Topola
zmleta iz same čiste gornjebačke pšenice.
Zahtevajte ponudbe od
»Gospodarske zveze« r. z. z o. z.
Ljubljana

»Jugoslovaška izdajateljica« - Ljubljana: 28. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE, 30 Din, vez. 42 Din - 30. zvezek: Stenkič, NA POLJU SLAVE, 28 Din, vez. 40 Din - 31. zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), Roman (s slikami), 24 Din, vez. 32 Din - 32. zvezek: Reimich, ZAGORSKI ZVONOVIL, Slaviti, NA SINAJ, 30 Din, vez. 42 Din - 33. zvezek: Bridges, NA POMOC, 30 Din, vez. 42 Din - 34. zvezek: Brackel, CIRKUSKI OTROK, 28 Din, vez. 40 Din.

Hans Dominik:

Moč treh

Roman iz leta 1955.

»Vstopite, ljuba miss Jana. Ne čudite se preveč, da nam je posebno letalo na razpolago. Moral sem ga najeti v New Yorku, da sem prišel pravočasno v Trenton.«

S toplim pogledom se je Jana zahvalila zdravniku. Kako je prijazen, da se ni strašil stroškov, da je bil ob tem času pri njej, ji mogel pomagati. Z njim je stopila v kabino letala, ki se je takoj dvignilo in odletelo proti zapadu. Dr. Glosin se je vsedel Jani nasproti.

»Dovolite mi, draga miss Jana, da vam nekoliko opišem vaše bodoče bivališče. Reynoldova farma se imenuje moje posestvo v Koloradu. V prejšnjih desetletjih je bila res prava farma s prostranimi polji in hlevi, s skednji in kaščami. Prava farma, kakor je opisana v knjigi. Danes je mirna podeželska hiša v gorski dolini, ki je odprta proti vzhodu. Gorski zrak, smrekov duh in mir. Popoln mir, kakor ga potrebujemo včas mi meščani, kakor se bo tudi vam prilagel.

Jana je poslušala z rastočim zanimanjem. Ze prememba kraja, nagla vožnja, ko se je vsako uro oddaljila toliko milj od svojega starega bivališča, vse to je usmerilo njene misli drugam, pozabila je za nekaj trenutkov svojo bolelost.

»Ali vi ste le redko lahko tam, gospod doktor. Kdo je tam na vašem posestvu. Kdo skrbi za red? Koga naj se držim?«

»Predvsem moje dobre stare Abigaille, stare črne ženščine, ki oskrbuje hišo.«

Jana je prikimala. Kot Američanka je bila navajena, da so se povzpelle črne služabnice v hišah belih do uglednih, zaupnih mest. Kot došla je prišla taka črna žena k otrokom, ostajal pri njih kot varuhinja, jih gledala, kako se razvijajo v može in veljala pri njih v starih letih še vedno za črno mamo.

»Dobra, stara, vdana živalca! Njena lepota ni bogve kaj. Zato pa je zvesta in marljiva, vsako željo vam bo brala v očeh...«

Jani ni prišlo na misel, da bo tam morda še samotnejše nego v Trentonu. Sugestivni vpliv doktorjev je udušil vsak pomislek, ki ji je vstajal. Letalo je brzelo za zahajajočim solncem, dokler ni samo začelo padati in je skalnato pogorje od Denvera do Cheyenne vstalo na rumeno žarečem zapadnem obzorju. Pristalo je na prosti, s travo porasli ravnini. Dr. Glosin je pač imel prav. Tu je pihal drugačen veter kakor v Trentonu, kjer so velike tovarne bruhalo kljub vsem napredkom in izboljšanjem še vedno mnogo saj in prahu v zrak.

Čist, s smolo prepojen gorski zrak. Iz polnih prsi je zadihala Jana v lahnem toplem vetru.

Letalo je pristalo tik ob posestvu. Na poti proti domu jim je prišla že stara zamorka naproti. Tako strašno grda, kakor so navadno stare zamorske ženske. Pri tem podložno zaupljiva, po čemer se je dalo sklepati na dolgoletno službo.

»Dobro dan, mister doktor. Stara Abigail je vse izvršila. Večerja je gotova. Sobe so pripravljene...«

Režala se je, da so se ji usta raztegnila do ušes in poskusila, da bi poljubila doktorju roko. Dr. Glosin jo je odrinil.

»Dobro, Abigail. Nisem pričakoval drugače. Moja nečakinja miss Harte bo stanovala nekaj časa na posestvu. Ti ji boš stregla kakor meni in boš poskrbela, da se bo počutila kakor doma.«

Starka je med temi besedami pazno motrila Jano. Videti je bilo, da je zadovoljna s svojim opazovanjem, kajti obrnila se je zdaj k Jani in poskusila tudi njej poljubiti roko.

»Pusti, Abigail!«

Dr. Glosin je izgovoril s čudnim, ostrim poudarkom. Črnka se je umaknila in sledila doktorju in njegovi spremljevalki po kratki poti do dvorca. Jana se je čutila po težki bolelosti preteklih dni skoro olajšano in svobodno. Ali je bil doktorjev vpliv, ali je bila res vzrok prememba okolice, začela je zopet z nadami gledati v prihodnost. V mirnih urah je že prej mislila na možnost, da bi mogla kmalu izgubiti mater. Sedaj se je zgodilo in trudila se je, da bi se s tem sprijaznila.

Tako je stopila roko v roki z Glosinom v novi dom. Doktor jo je peljal v sprejemnico in namignil potem Abigaili, naj jo spremi v njene lastne sobe. Polukrven sluga je prenesel kovčke iz letala. Perilo, obleke, vse potrebno za vsakdanjo rabo. Jana je sedla na stol ob oknu in strmela v pokrajino, kjer se je že mračilo. Njene misli so bile pri Silvestru.

Vest iz Sing-Singa je bila prodrila tudi v mirno hišo v Trentonu in skrajno prestrašila obe ženski. Res sta čitali, da se je rešil. Toda dejstvo samo, da je bil baje kriv veleizdaje, da je bil po vseh predpisih obsojen na smrt, je učinkovalo liki strela. Jana kakor njena mati sta popolnoma izgubili glavo, dokler jih ni potolažil star očetov prijatelj. Našel ju je obupani in se nasmehnil.